

CẢNH ĐỨC TRUYỀN ĐĂNG LỤC

QUYỂN 12

Thiền sư Hoài Nhượng sau đời thứ 4, có 12 vị:

Đệ tử nối pháp của Hy Vận Thiền sư, ở núi Huỳnh Nghiệt, Hồng Châu có 12 người.

1. Thiền sư Nghĩa Huyền ở Lâm Tế Trấn Châu
2. Trần Tôn Túc ở chùa Long Hưng Mục Châu
3. Thiền sư Sở Nam ở núi Thiên Khoảnh Hàng Châu
- 4., Thiền sư Linh Quán ở núi Ô Thạch Phước Châu
5. Thiền sư Tông Triệt ở núi La Hán Hàng Châu,
6. Bùi Hưu Tương Quốc (6 vị trên đây thấy có ghi lục)
7. Thiền sư Đức Nguyên Lục Hợp Dương Châu
8. Thiền sư Tán ở Sĩ Môn
9. Thiền sư Chánh ở Tương Châu
10. Thiền sư Hoằng Tuyên ở núi Ngô Môn
11. Thiền sư Siêu ở U Châu,
12. Thiền sư Hiến ở Tô Châu, (6 vị trên đây không có cơ duyên-ngữ cú không ghi lục)

* Đời thứ 5 có 51 người.

- Đệ tử nối pháp của Thiền sư Tuệ Tịch ở Ngưỡng Sơn, Viên Châu, có 10 người.

1. Thiền sư Quang Mục ở Ngưỡng Sơn thuộc Viên Châu
2. Thiền sư Cảnh Thông ở Hoắc Sơn Tấn Châu
3. Thiền sư Văn Hỷ Long ở Tuyên Hàng Châu
4. Thiền sư Thuận Chi ở nước Tân la
5. Thiền sư Quang Dũng Nam Tháp Ngưỡng Sơn thuộc Viên Châu,
6. Hòa thượng Đông Tháp Ngưỡng Sơn thuộc Viên Châu (6 vị trên đây thấy có ghi lục)
7. Đại Sư Thường Quyên ở Quan Âm-Hồng Châu

8. Đại sư Tuệ Mậu ở Đông Thiên Phước Châu
9. Đại sư Đạo Sùng ở núi Minh Nguyệt Phước Châu,
10. Thiên sư Toại Xương Xử Châu (4 vị trên đây không có cơ duyên-ngữ cú không ghi lục)
 - Đệ tử nối pháp của Thiên sư Nghĩa Huyền, ở Lâm Tế, Trấn Châu, có 22 người
 - 1. Thiên sư Chí Nhân ở Quán Khê Ngạc Châu
 - 2. Hòa thượng Đàm Không ở U Châu
 - 3. Hòa thượng Chiếu ở Bảo Thọ Trấn Châu,
 - 4. Thiên sư Tuệ Nhiên ở Tam Thánh Trấn Châu
 - 5. Thiên sư Đại Giác ở Ngụy Phủ,
 - 6. Thiên sư Tôn Tửng ở Hưng Hóa Ngụy Phủ,
 - 7. Thiên sư Thiện thôi ở Định Châu,
 - 8. Hòa thượng Vạn Tuế ở Trấn Châu,
 - 9. Hòa thượng Vân Sơn
 - 10. Am chủ Đồng Phong
 - 11. Am chủ Sam Dương
 - 12. Hòa thượng Cấp Y ở Trác Châu,
 - 13. Hổ Khê Am chủ
 - 14. Am chủ Phúc Bồn
 - 15. Hòa thượng Lịch Thôn ở Tương Châu,
 - 16. Hòa thượng Mễ Thương ở Thương Châu, (16 vị trên đây thấy có ghi lục)
 - 17. Đại sư Tề Tùng
 - 18. Thiên sư Tú ở Trác Châu,
 - 19. Thiên sư Triệt ở Thiện Quyển Triết Tây,
 - 20. Thiên sư Kim Sa
 - 21. Thiên sư Doãn Thành
 - 22. Hòa thượng Trí Dị nước Tân La Quốc (6 vị trên đây không có cơ duyên-ngữ cú không ghi lục)
 - Đệ tử nối pháp của Trần Tôn Túc ở Mục Châu, có 2 vị:
 1. Thứ Sử, Trần Thao ở Mục Châu (một vị thấy có ghi lục)
 2. Hòa thượng Quân Đài ở Nghiêm Lăng Mục Châu (1 vị không có cơ duyên-ngữ cú)
 - Đệ tử nối pháp của Trí Nhân Thiên sư, ở Hương Nghiêm Đặng Châu, có 12 người.
 1. Hòa thượng Chỉ Quán ở Cát Châu,
 2. Thiên sư Thiệu Tông ở Thọ Châu,

3. Thiền sư Pháp Đoan ở Diên Khánh Tương Châu
4. Thiền sư Vô Nhiễm ở Nam Thiền Ích Châu
5. Ích Châu Trường Bình Sơn Hòa thượng
6. Đại sư Diễn Giáo ở Sùng Phước Ích Châu
7. Thiền sư Thanh Cán ở Đại An Châu An
8. Hòa thượng ở chùa Phong Đức-núi Chung Nam
9. Thiền sư Nham Huy ở núi Võ Đang Quân Châu
10. Đạo giả Điền ở Song Khê Giang Châu (10 vị trên thấy có ghi lục)
11. Hòa thượng ở Chiếu giác Ích Châu
12. Hòa thượng Đông Thiên ở Mục Châu.
 - Đệ tử nối pháp của Hòa thượng Song Phong ở Phước Châu, có 1 người:
 - 1. Thiền sư Cổ ở Song Phong (1 vị thấy có ghi lục)
 - Đệ tử nối pháp của Thiền sư Hồng Nhân ở Kính Sơn Hàng Châu, có 4 vị:
 - 1. Hòa thượng Mễ Lãnh ở Hồng Châu
 - 2. Thiền sư Tịch ở chùa Thê Hiền Lô Châu
 - 3. Thiền sư Nghĩa Trực ở Lâm Xuyên,
 - 4. Thiền sư Linh Đạo Công Thần Viện Hàng Châu, (3 vị trên đây không có cơ duyên-ngữ cú)
 - Đệ tử nối pháp của Thiền sư Tuệ Giác ở Viện Quang Hiếu Dương Châu, có 1 vị:
 - 1. Thăng Châu, Trường Khánh Đạo Hiến Thiền sư
 - Đời thứ 6 có 19 người.
 - Đệ tử nối pháp của Quang Dũng Thiền sư, ở Nam Tháp Ngưỡng Sơn, thuộc Viên Châu có 5 vị:
 - 1., Thiền sư Toàn Phó ở Thanh Hóa Việt Châu
 - 2., Thiền sư Tuệ Thanh ở núi Ba Tiêu Sính Châu
 - 3. Thiền sư Nghĩa Sơ ở Hoàng Liên Thiều Châu,
 - 4. Thiền sư Hồng Cứu ở Tuệ Lâm Thiều Châu, (4 vị trên đây thấy có ghi lục)
 - 5. Hòa thượng Trung Hoàng Long Sơn thuộc Hồng Châu, (1 vị này không có cơ duyên-ngữ cú).
 - Đệ tử nối pháp của Thiền sư Quang Mục ở Tây Tháp, Ngưỡng Sơn, Viên Châu có 1 người là:
 - 1. Thiền sư Như Bảo ở Tư Phước Cát Châu, (1 vị thấy có ghi lục)
 - Đệ tử nối pháp của Thiền sư Chí Hàn ở Quán Khê, có 1 vị

1. Hòa thượng Giáo ở núi Lỗ Tổ Trì Châu
- Đệ tử nối pháp của Tôn Tửng Thiên sư ở Hưng Hóa, Ngụy Phủ, có 2 người
1. Hòa thượng Thật Ứng Nhữ Châu (1 vị thấy có ghi lục)
2. Hòa thượng Thiên Bát ở Ngụy Phủ,
- Đệ tử nối pháp của Bảo Thọ chiêu Thiên sư ở Trấn Châu, có 2 vị:
1. Thiên sư Trư Minh ở Tây Viện Nhữ Châu,
2. Hòa thượng Bảo Thọ đời thứ hai (2 vị trên đây có ngữ lục)
- Đệ tử nối pháp của Hòa thượng Chỉ Y ở Trác Châu, có 1 người
1. Hòa thượng Đàm Không ở Trấn Châu
- Đệ tử nối pháp của Thiên sư Tuệ Nhiên ở Tam Thánh, Trấn Châu, có 2 vị
1. Hòa thượng Đại Bi ở Trấn Châu
2. Hòa thượng Thủy Lục ở Trị Châu,
- Đệ tử nối pháp của Hòa thượng Đại Giác ở Ngụy Phủ, có 4 vị.
1. Hòa thượng Đại Giác ở Lô Châu,
2. Thiên sư Mân Đức Trường Tâm ở Lô Châu,
3. Hòa thượng Nam Viện ở Nhữ Châu, (3 vị trên đây thấy có ghi lục)
4. Hòa thượng Pháp Hoa ở Tống Châu, (1 vị này không có cơ duyên-ngữ cú)
- Đệ tử nối pháp của Đạo Hiến Thiên sư ở Kim Lăng, có 1 vị
1. Xử Vi Thiên sư Viện Quảng Hiếu Kim Lăng (1 vị này không có cơ duyên ngữ cú.

Thiên sư Hoài Nhượng - Đời thứ 4.

*** Đệ tử nối pháp của Hy Vận Thiên sư ở núi Huỳnh Nghiệt, Hồng Châu trước đây.**

1. Nghĩa Huyền Thiên sư ở Lâm Tế Trấn Châu:

Sư người Nam Hòa, Tào Châu, họ Tà (Hình). Thuở nhỏ có chí xuất trần, kịp khi xuống tóc thọ Cụ giới liền hâm mộ Thiên tông. Lúc đầu Sư ở với ngài Huỳnh Nghiệt (Hy Vận) theo chúng tham hầu. Lúc đó trong Pháp Đường, Đệ Nhất Tòa khuyên nhủ khiến hỏi. Sư bèn hỏi: Như thế nào là ý Tổ sư Tây Trúc đến. Ngài Huỳnh Nghiệt liền đánh. Như thế hỏi 3 lần đều bị đánh ba lần cáo từ với Đệ Nhất Tòa nói sớm

nghe theo lời khuyên thưa hỏi mà chỉ được Hòa thượng cho ăn gậy, hận mình ngu muội. Sư lại đi hành cước các phương. Thượng Tọa bèn bảo Huỳnh Nghiệt rằng: Nghĩa Huyền tuy là kẻ hậu sinh song rất kỳ đặc, khi đến từ già thì xin Hòa thượng lưu ý chỉ dạy. Khi Sư đến từ già Huỳnh Nghiệt bảo sư đến ngài Đại Ngu. Sư bèn tham vấn Đại Ngu. Ngu hỏi: Từ đâu đến đây! Đáp: Từ Huỳnh Nghiệt đến. Ngu hỏi Huỳnh Nghiệt có dạy câu gì? Đáp: Nghĩa Huyền con hỏi ý Tổ Tây Trúc đến thì Hòa thượng liền đánh, như thế hỏi 3 lần đều 3 lần bị đánh không biết lỗi ở đâu. Ngu nói: Ông già Huỳnh Nghiệt hết lòng khổ nhọc (triệt khốn hay dẹp khốn cho ông) vì ông, ông còn tìm lỗi ở đâu Sư do đó mà đại ngộ, bảo rằng Phật pháp cũng không có nhiều con. Ngu bèn kéo áo Sư bảo: Vừa nói con khoa học nay lại nói không có nhiều con, vậy là có bao nhiêu người, có bao nhiêu người. Sư bèn thoi vào sườn non của Ngu 1 cái. Ngu hết lên bảo: Huỳnh Nghiệt là thầy ông, không can gì việc của ta. Sư bèn trở về Huỳnh Nghiệt. Nghiệt hỏi sao ông về nhanh thế? Sư đáp chỉ vì tâm quá thương xót của Lão bà. Huỳnh Nghiệt nói: Lão già Đại Ngu này đời gặp đánh cho 1 thoi. Sư bảo: Nói gì đợi thấy ngay bây giờ sẽ đánh bèn đánh vào Huỳnh Nghiệt 1 thoi. Huỳnh Nghiệt cười ha hả. Một hôm Huỳnh Nghiệt mời chúng đi làm cỏ. Sư đi sau Huỳnh Nghiệt quay đầu thấy Sư tay không bèn hỏi cái cuốc ở đâu? Sư nói: Có người đem đi rồi. Huỳnh Nghiệt nói đến trước đây ta cùng ông trò chuyện (thương lượng). Sư bèn đến trước vòng tay. Huỳnh Nghiệt đưa thẳng cái cuốc lên bảo: Chỉ cái này người trong thiên hạ nâng lên không nổi, có ai nâng nổi chăng? Sư bèn giật lấy đưa thẳng lên bảo: Vì sao ở trong tay Nghĩa Huyền. Huỳnh Nghiệt hôm nay có người mời, bèn trở về viện. Một hôm Huỳnh Nghiệt mời Đại chúng làm cỏ vườn trà. Huỳnh Nghiệt đến sau. Sư chào rồi chống cuốc mà đứng. Huỳnh Nghiệt nói rảnh rang ư? Đáp: Mới cuốc đất sao nói là rảnh rang Huỳnh Nghiệt dơ gậy đánh. Sư tiếp lấy gậy xô ngã Hòa thượng. Hòa thượng gọi Duy Na: Duy na kéo ta dậy. Duy Na đỡ đứng lên nói: Hòa thượng sao chịu (tha?) được gã gió ấy. Huỳnh Nghiệt liền đánh Duy Na. Sư tự cuốc đất nói: Người các phương hỏa táng ta ở trong đó chôn sống. Một hôm sư ngủ trong Tăng Đường của Huỳnh Nghiệt. Nghiệt vào lấy gậy ở bên giường gõ 3 cái. Sư ngước đầu thấy là Hòa thượng rồi cũng ngủ. Hòa thượng đánh vào chiếu 3 cái. Lên nhà trên thấy Đệ Nhất Tòa liền bảo: Gã say đó há chẳng biết dưới này có Thiên khách ngồi thiền ư, ông chỉ mãi mê ngủ. Thượng Tọa đáp: Lão Hòa thượng này bình phong chăng? Huỳnh Nghiệt liền đánh. Sư cùng Huỳnh Nghiệt may (vá) áo. Huỳnh

Nghiệt nói: Trong núi sâu trồng nhiều cây làm sao Sư nói: Cùng người sau làm ký xưa. Rồi lấy cái mai cuốc đất làm 2 mảnh. Huỳnh Nghiệt đưa gậy lên nói: Ông hãy ăn gậy ta. Sư cất tiếng khóc hu hu. Huỳnh Nghiệt tông ta đến ông lời ký này mới xuất hiện.

Sư giữa mùa Hạ lên núi Huỳnh Nghiệt thấy Hòa thượng xem kinh. Sư nói: Còn sắp nói là người ấy, nguyên lai lại là om Đậu Đen Hòa thượng. Sư ở đó mấy ngày thì từ già Huỳnh Nghiệt nói: Ông phá Hạ đến đây không trọn Hạ, đi đi Sư nói: Con tạm đến lễ bái Hòa thượng. Huỳnh Nghiệt liền đánh đuổi đi. Sư đi mấy dặm nghi việc này liền trở về cho trọn Hạ. Một hôm Sư từ già Huỳnh Nghiệt. Nghiệt hỏi đi đâu? Sư đáp không phải Hà Nam tức đi Hà Bắc Huỳnh Nghiệt cầm gậy đánh. Sư cầm cứng gậy nói: Lão già kia chớ gông mù gậy chọi mà lầm đánh người. Huỳnh Nghiệt gọi thị giả đem bưng Thiền và bàn ghế đến. Sư bảo: Thị giả đem lửa đến. Huỳnh Nghiệt nói: Không phải thế, chỉ cần ông đem đi, sau này ngồi mà đoán đầu lưỡi thiên hạ. Sư liền ra đi. Sư đến Tháp Hùng Nhĩ. Tháp Chủ hỏi: Trước lễ Phật hay trước lễ Tổ? Sư nói: Tổ Phật đều chẳng lễ. Tháp chủ nói: Tổ và Phật cùng trưởng lão có oan gia gì mà đều chẳng lễ? Sư không đáp được. Sau Sư về quê nhà. Phủ tuần tiêu đến thỉnh Sư trụ ở Lâm Tế thiền uyển tại Thành nam, bạn học tranh nhau đến. Một hôm Sư lên Pháp Đường nói: Mọi người các ông trên khối thịt có 1 Vô Vi Chân Nhân thường ở trước mọi người mà ra vào. Các ông nếu không biết thì nên hỏi Lão tăng. Lúc đó có một vị Tăng hỏi: Như thế nào là Vô Vi Chân Nhân. Sư liền đánh bảo vô vi chân nhân là cục cứt khô nào? Sư hỏi Lạc Tấn rằng: Từ trên đến 1 người đánh, 1 người hét ai thân hơn? Đáp rằng đều không thân. Sư nói: Chỗ thân làm gì? Tấn liền hét. Sư bèn đánh. Sư hỏi: Mộc Khẩu Hòa thượng: Như thế nào là trâu trắng đất sương Mộc Khẩu liền rống lên. Sư nói: Câm! Mộc Khẩu hỏi lão huynh làm gì? Sư nói: Ngăn súc sinh. Đại Giác đến tham. Sư đưa cây phất trần lên. Đại Giác liền trải tọa cụ. Sư ném cây phất trần. Đại Giác cuốn tọa cụ vào Tăng Đường. Chúng Tăng hỏi vị Tăng ấy có quen thân với Hòa thượng chẳng mà chẳng lễ bái lại chẳng ăn đờn. Sư nghe khiến gọi Tăng mới đến. Đại Giác bèn ra. Sư nói: Đại chúng nói ông chưa tham Trưởng lão. Đại Giác nói không xét là tự về chúng. Ma Cốc đến tham, trải tọa cụ hỏi: 12 mặt của Quan Âm thì mặt nào là chánh? Sư xuống giường thiền, 1 tay cuốn tọa cụ, 1 tay Xô Ma Cốc bảo rằng: Mười hai mặt của Quan Âm ngó vào chỗ nào? Ma Cốc định đến ngồi vào giường thiền. Sư bèn cầm gậy đánh. Ma Cốc tiếp lấy gậy đem vào phương trượng. Sư lên Pháp Đường nói:

Đại chúng, phàm người vì pháp không tiếc tan thân mất mạng. Ta ở chỗ Hòa thượng Huỳnh Nghiệt đã 3 lần ăn gậy, như dùng cành thanh hao đánh vào. Nay nghĩ 1 lần ăn nhanh (nay đánh nhanh 1 lần) ai sẽ vì ta mà đánh được. Lúc đó có một vị Tăng nói: Con đánh được, Hòa thượng muốn ăn nhiều ít. Sư bèn trao gậy, vị Tăng định nhận thì Sư liền đánh. Vị Tăng hỏi: Thế nào là câu thứ nhất? Sư nói: Ba yếu cùng mở điểm son nhỏ, chưa dễ dự tính phân chủ khách. Hỏi: Như thế nào là câu thứ 2? Sư nói: Diệu giải há dễ hỏi không vương, ngâm nhào nào chịu cắt dòng cơ? Hỏi: Như thế nào là câu thứ 3? Sư nói: Xem lấy đầu chuông làm hình nộm, kéo rút đều nhờ người bên trong. Sư lại nói: Phàm 1 câu lời phải đủ 3 huyền môn, 1 huyền môn phải đủ 3 yếu, có quyền có dụng các ông hiểu làm gì? (Thế nào). Năm Đường Hàm Thông thứ 7 (Bính Tuất) ngày 10 tháng 4 năm Bính Tuất khi Sư sắp tịch bèn nói kệ truyền pháp rằng:

*Duyên trôi chẳng ngừng hỏi thế nào
Chân chiếu vô biên nói giống thôi
Lìa tướng lìa danh không cần học
Thối lông tìm vết gấp bỏ đi.*

Nói kệ xong thì Sư mất. Vua ban thụy là Tuệ Chiếu Đại sư, Tháp đề Trường Linh.

2. Trần Tôn Túc.

Lúc đầu ở chùa Long Hưng tại Mục Châu. Ấn dấu tích dụng. Ông thường làm dép cỏ mà lén bỏ ra đường. Lâu năm có người biết bèn gọi là ông Trần Dép Cỏ (Trần Bồ Hải). Lúc đó có người học đến hỏi thì ông tùy hỏi mà đáp lời lẽ cao siêu không theo dấu cũ. Cho nên các cơ cận thường cười khinh, chỉ có kẻ tánh học nhanh nhạy thì rất kính trọng. Do đó các phương đều qui mộ gọi là Trần Tôn Túc. Sư nhân buổi tối tham vấn bảo chúng rằng các ông chưa được đầu vào ấy cần phải được vào, nếu được vào rồi thì từ đây trở đi không được cô phụ Lão Tăng. Lúc đó có vị Tăng ra lễ bái thưa rằng: Con trọn không dám cô phụ Hòa thượng. Sư nói: Sớm đã cô phụ ta rồi. Sư lại nói: Lão tăng trụ trì ở đây chưa từng thấy người vô sự tới. Các ông sao không đến trước đây. Lúc đó có một vị Tăng mới đến trước. Sư nói: Duy Na không ở đây, ông tự ra khỏi tam quan (ngoài cửa chùa) bị đòn 12 gậy. Vị Tăng hỏi: Con có lỗi gì? Sư nói: Trên gông lại thêm xiềng xích. Sư bình thường thấy có vị Tăng đến liền đóng cửa. Nếu có giảng Tăng đến Sư gọi tọa chủ, vị ấy dạ. Sư bảo Lão gánh bản gỗ (tức bản in chữ, là nói chỉ giảng kinh mà không ngộ tánh). Hoặc nói: Trong đó có thùng cùng ta lấy nước. Một hôm Sư đứng dưới

hiên có một vị Tăng đến hỏi: Phòng Trần Tôn Túc ở đâu? Sư cỡi dếp cõ ra đánh vào đầu. Tăng bỏ chạy. Sư gọi Đại Đức. Tăng ấy quay đầu lại sư chỉ hỏi đi đâu? (Đi bên nào?) Có vị Tăng gõ cửa. Sư hỏi: Ai đó? Vị Tăng đáp: Con. Sư nói: Thời Tần mở rụng (rơi) dùi. Một hôm có Thiên Sư hỏi: Tam môn đều mở từ cửa nào mà vào? Sư gọi Thượng Thư, Thiên Sư dạ. Sư nói: Từ cửa Tín mà vào. Thiên Sư lại thấy bức họa trên vách hỏi rằng: 2 Tôn giả đang nói việc gì? Sư vỗ vào Lô Trụ bảo: 3 thân trong đây không nói pháp. Sư hỏi: tòa chủ: Phải ông giảng Duy thức chăng? Đáp: Đúng. Sư nói: 5 giới không giữ. Sư hỏi: 1 Trưởng lão rằng: Hiểu thì đầu lông nuốt biển to, mới biết đất liền là hạt bụi nhỏ Trưởng lão làm gì? Đáp: rằng hỏi ai? Sư đáp: Hỏi Trưởng lão. Trưởng lão nói sao không hiểu lời nói. Sư nói: Ông không hiểu lời nói hay ta không hiểu. Sư thấy Tăng đến bảo thấy thành công án tha ông 30 gậy. Tăng nói con như thế. Sư nói: Tam môn kim cang làm sao nâng nổi (làm sao tha được) kim cang còn như thế. Sư lại đánh. Hỏi như thế nào là 1 đường hưởng thượng? Sư nói: yếu đạo (muốn nói) có gì khó. Vị Tăng nói: Thỉnh Sư nói. Sư nói: Trước 31, giữa 9, dưới 7. Hỏi lấy 1 lớp bỏ 1 lớp thì không hỏi, còn không lấy 1 lớp không bỏ 1 lớp, lúc ấy thế nào? Sư nói: Sáng qua trồng cây cà, hôm nay trồng bí đao. Hỏi như thế nào là ý của Tào Khê? Sư nói: Lão tăng thích sân không thích vui. Vị Tăng hỏi: Vì sao như thế? Sư nói: Khi gặp kiếm khách liền trình kiếm, chẳng phải nhà thơ chớ nói thơ. Có vị Tăng đến tham. Sư hỏi: từ đâu đến. Tăng nói từ Lưu Dương. Sư nói: Trong đó Lão Túc chỉ đối đại ý Phật pháp thì nói thế nào? Đáp: Khấp đất không đường đi. Sư hỏi: Lão Túc thật có lời ấy chăng? Đáp: Thật có. Sư cầm gậy đánh mà bảo rằng: Lão (gã) nhớ lời lẽ kia. Sư hỏi: 1 Trưởng lão rằng: Nếu có huynh đệ đến thì lấy gì đáp. Trưởng lão đáp đợi họ đến. Sư hỏi: Sao không nói. Trưởng lão nói: Hòa thượng thiếu sót cái gì? Sư nói: xin chớ phiền phận cát đằng. Có vị Tăng đến tham. Sư nói: Ông há chẳng phải là hành cước. Vị Tăng nói: Phải. Sư hỏi: lễ Phật rồi chưa. Vị Tăng nói: Lễ khối đất làm gì? Sư nói: Tự hiểu thì đi ra. Có vị Tăng hỏi: Con giảng và hành cước không hiểu giáo ý lúc đó thế nào. Sư nói: Lời thật thì phải sám hối. Tăng đáp: Xin Sư chỉ bày. Sư nói: Nếu ông chẳng hiểu. Lão tăng liền ngậm miệng không nói. Vị Tăng nói: Liền thỉnh nói. Sư nói: Tâm không phụ người thì mặt không hổ thẹn. Hỏi 1 câu nói hết lúc ấy thế nào? Sư nói: Là nghĩa rơi rớt Tăng nói thế nào là chỗ người học nghĩa rơi rớt? Sư nói: Ba mươi gậy dạy ai ăn. Hỏi: Ý giáo và ý Tổ đồng hay khác. Sư nói: Núi xanh tự núi xanh, mây trắng tự mây trắng. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là núi xanh. Sư nói:

Còn đến ta 1 giọt nước mưa. Tăng thưa: Nói không được, thỉnh Sư nói: Mũi nhọn Bát Nhã xông trước trận, câu văn Niết-bàn ở sau thân. Sư hỏi: Vị Tăng mùa Hạ này ở đâu? Vị Tăng đáp đợi Hòa thượng có chỗ ở rồi nói giống Hòa thượng. Sư nói: Cáo không phải là ai sư tử, đèn không phải sáng của nhật nguyệt. Sư hỏi: Vị Tăng mới đến, từ đâu đến? Vị Tăng trưng mắt nhìn. Sư nói: Gã lừa trước ngựa sau. Tăng nói thỉnh sư soi xét. Sư nói: Gã lừa trước ngựa sau nói (Đạo?) 1 mực đến. Tăng không đáp được. Sư xem kinh, Trần Thao Thượng Thư hỏi: Hòa thượng xem kinh gì? Sư nói: Kinh Kim cang. Thượng Thư nói: Sáu triều phiên dịch, bản dịch này thứ mấy. Sư đưa thẳng quyển kinh lên nói: Tất cả pháp hữu vi như mộng huyễn bọt bóng. Sư lại nhân xem kinh Niết-bàn, có vị Tăng hỏi Hòa thượng xem kinh gì? Sư đưa quyển kinh lên nói: Đó là phẩm Trà Tỳ ở sau chót. Sư hỏi: Vị Tăng mới đến: Mùa Hạ này ở đâu? Vị Tăng nói Kính Sơn. Sư hỏi: Bao nhiêu người? Đáp: Bốn trăm người. Sư nói: Gã ăn đêm ấy. Vị Tăng hỏi: Toàn là Tôn Túc Tông Lâm sao nói ăn đêm? Sư bèn vác gậy đuổi đi. Sư nghe có 1 lão Túc khó gần gũi bèn đến thăm hỏi. Lão Túc thấy Sư mới vào phương trượng liền hét. Sư nghiêng (che) tay nói mưa nặng công án. Lão Túc nói: Qua ở chỗ nào? Sư nói: “Lão hồ tinh”, liền lui đi. Sư hỏi: Vị Tăng gần đây mới lia đâu. Tăng nói Tây Giang. Sư hỏi: Đã đi hư bao nhiêu giày cỏ? Vị Tăng không đáp được. Sư cùng giảng Tăng uống trà. Sư nói: Ta cứu ông chẳng được. Vị Tăng nói: Con không hiểu xin Sư chỉ bày. Sư lấy bánh trong tay áo ra đưa hỏi cái này là gì? Vị Tăng nói sắc pháp. Sư nói: Cái gã cháo nước sôi ấy. Có 1 Đại Đức Tử Y đến lễ bái. Sư cầm mũ đội lên đầu mà hỏi rằng cái đó gọi là gì? Đại Đức đáp là mũ triều thiên. Sư nói: Sao Lão tăng không cởi ra. Sư lại hỏi: Đã tập nghiệp gì? Đáp: Duy thức. Sư hỏi: Nói làm gì (cái gì)? Đáp: 3 cõi duy tâm vạn pháp duy thức. Sư chỉ cây quạt ở cửa hỏi: Cái đó là gì? Đáp: Là sắc pháp. Sư nói: Trước rèm được ban tử y đối vua nói kinh, sao được chẳng giữ 5 giới. Bèn không đáp được. Có vị Tăng hỏi con chột vào Tông Lâm xin Sư chỉ bày. Sư nói: Ông không biết hỏi. Bèn hỏi Hòa thượng làm gì. Sư nói: Tha cho ông 30 gậy tự hiểu lui ra. Hỏi: Giáo ý, thỉnh Sư đề cương nói cương yếu Sư nói: Chỉ hỏi tương lai sẽ nói cùng ông. Vị Tăng nói: Thỉnh Hòa thượng nói. Sư nói: Trong điện đốt hương, ngoài cửa chấp tay. Hỏi: Như thế nào là lời mở bày Sư nói: Lượng tài năng mà giao chức vụ. Vị Tăng nói: Như thế nào được không rơi vào mở bày (nói lòng vòng). Sư nói: Cúi đầu suy nghĩ hãy còn đãi khách. Sư gọi Tiêu Sơn đến trước Sư lại gọi cậu bé (thị gia?) cầm búa đến bảo rằng chưa có dây mực lại đẻo sơ,

rồi hét. Lại gọi cậu bé hỏi con làm gì với cái búa này? Cậu bé ra bộ chặt. Sư nói: Chặt cái đầu ông già mày cũng không được. Hỏi: Như thế nào là buông một sợi dây, nói. Sư nói: Lượng tài năng mà bỏ chức vụ. Lại hỏi như thế nào là không bỏ 1 sợi sây, nói. Sư nói: Phục rồi lại còn hưởng. Có vị Tăng mới đến tham. Sư hỏi: ông là Tăng mới đến? Đáp: Phải. Sư nói: Lại buông bỏ cát đằng (dây leo?), hiểu không? Đáp: Không hiểu. Sư nói: Gánh gông bày cáo trạng, tự biết lui ra. Tăng liền ra. Sư nói: Lại đây ta hỏi thật, ông ở đâu tới. Đáp: Giang Tây. Sư nói: Trợ Đàm Hòa thượng ở sau lưng ông, sợ ông loạn Đạo thấy ma. Tăng không đáp được. Hỏi: Trước cửa chùa Kim cang nâng nổi, còn càn khôn đại địa không nâng nổi, tóc tơ không gặp lúc đó như thế nào? Sư nói: Hồng Hồng! Ta chưa từng thấy câu hỏi này. Trước nhảy 3000 té lui lại 800 ông họp tác làm gì. Tăng nói dạ. Sư nói: Trước trách cả 1 tờ giấy tội trạng rất đáng đánh. Vị Tăng ấy định lui ra. Sư bảo: Lại đây ta cùng ông cát đằng nâng lên càn khôn đại địa. Ông lại nói trong động Đình Hồ nước sâu bao nhiêu? Vị Tăng nói không hiểu mức đo. Sư nói: Động Đình Hồ lại làm gì? Vị Tăng nói chỉ là lúc này. Sư nói: Chỉ cát đằng ấy còn chẳng hiểu. Bèn đánh. Hỏi Như thế nào là gặp nẻo mà không trệ đấy? Sư nói: Ta chẳng nói thế. Hỏi: Sư nói: Thế nào. Sư nói: Tên qua Tây Thiên 10 vạn dặm hưởng vào nước Đại đường mà hầu. Có vị Tăng gõ cửa. Sư hỏi: làm gì? Đáp: Việc mình chưa sáng xin Sư chỉ bày. Sư nói: Cái đó chỉ có gậy mới mở cửa. Vị Tăng định hỏi Sư liền vỗ vào miệng Tăng ấy hỏi: Chữ vì chẳng thành, chữ 8 không phải ấy là chương cú gì? Sư khảy móng tay 1 cái hỏi hiểu không? Đáp: Không hiểu. Sư nói: Trước nay khen ngợi vô lượng thắng nhân, con ếch nhảy lên cõi Trời Phạm, con giun bò qua biển Đông. Tây Phong Trưởng lão đến tham. Sư đưa quả trà (đãi trà nước) khiến ngồi rồi hỏi Trưởng lão Hạ này an cư ở đâu? Đáp: Ở Lam Khê. Sư hỏi: Có bao nhiêu đồ chúng? Đáp: Bẩy mươi người đến. Sư hỏi: lúc đó lấy gì chỉ chúng? Trưởng lão đưa trái cam ra trình nói đã liễu. Sư nói: Sao chết gấp thế. Lúc đó có vị Tăng mới đến tham mới lễ bái, Sư hét Xà Lê vì sao trộm trái cây của chùa (thường trụ) mà ăn? Vị Tăng nói: Học nhân mới đến, vì sao Hòa thượng nói con trộm trái cây. Sư nói: (?) vật kiến tại Sư hỏi: Vị Tăng: Gần đây nhất lia đâu đến? Đáp Ngưỡng Sơn. Sư nói: Năm giới cũng không giữ. Đáp: Con có nói dối đâu. Sư nói: Trong đó không có Sa di.

3. Thiên sư Sở Nam ở núi Thiên Khoảnh, Hàng Châu.

Sư là người ở Mấn Trung, họ Trương. Từ nhỏ theo Đàm Ái Thiên sư ở chùa Khai Nguyên mà xuất gia, khi lớn lên thì cạo tóc, đến Ngũ

Đài thọ Cụ giới, đến Triệu quận học Tướng Bộ Luật. Sư đến Thượng Đô nghe kinh Tịnh Danh. Đã nghiên cứu kỹ pháp nghĩa mà chưa rõ Huyền cơ. Bèn đến yết kiến ngài Phù Dung. Phù Dung gặp bảo rằng: Ta không phải thầy ông. Thầy ông là Huỳnh Nghiệt ở Giang Ngoại. Sư bèn lệt tạ mà tham ngài Huỳnh Nghiệt. Huỳnh Nghiệt hỏi: Khi ông chưa thấy bóng dáng 3 cõi lúc ấy thế nào? Sư nói: Tức nay há có. Đáp: Có không lại bỏ (đặt?) tức nay như thế nào? Sư nói: Không có xưa nay. Đáp: Pháp nhân ta đã ở ông. Sư bèn vào thắt cầm khăn hầu nước rửa mặt, sáng sớm thỉnh ích. Gặp năm Đường Võ Tông dẹp Phật pháp. Sư bèn lánh vào rừng sâu. Năm Đại Trung 1 Tướng Quốc Bùi Hưu trấn yên uyển Lăng. Thỉnh Huỳnh Nghiệt xuống núi, Sư liền đi theo. Do đó ở chùa Báo Ân tại Cô Tô mà chuyên tu Thiền Định. Chỉ hơn 20 năm chân không ra khỏi cửa. Bỗng vì quận thú mời đến ở viện Bảo Lâm. Không bao lâu lại mời ở tại Hình Sơn. Lại khi Sư ở viện Từ Vân núi Thiên Khoảnh thì làm rạng rỡ Huyền môn Huỳnh Nghiệt. Một hôm sư lên Pháp Đường nói: Các ông nếu hiểu được giáo của 3 đời Phật như bình rót nước (nước chứa trong bình) và được trăm ngàn Tam-muội, chẳng bằng 1 niệm tu Đạo vô lậu, khỏi bị nhân quả của trời người ràng buộc. Lúc đó có vị Tăng hỏi: Đạo vô lậu tu như thế nào? Sư nói: Khi chưa có Xà Lê mà thể nhập lấy. Hỏi: Khi chưa có con thì ai là người thể nhập. Sư nói: Kẻ thể nhập cũng không. Hỏi: Như thế nào là dễ? Sư nói: Mặc áo ăn cơm chẳng cần tụng kinh xem giáo, chẳng cần hành đạo thiêu thân đốt đầu há chẳng dễ ư? Hỏi: Đây đã là dễ, như thế nào là khó? Sư đáp: Có chút niệm sinh liền đủ 5 ấm, 3 cõi luân hồi sinh tử đều từ 1 niệm của ông sinh ra. Do đó Phật dạy các Bồ tát rằng: Phật luôn hộ niệm. Sư tuy ứng cơ không mỗi một nhưng luôn rõ ràng ở trong định hoặc hơn tháng hoặc trong 1 tuần. Năm Quang Khải 3, họ Tiền thỉnh Sư xuống núi để cúng dường. Vua Chiêu Tông nghe hóa Đạo của sư bèn ban cho Tử Y. Năm Văn Đức 1 tháng 5 Sư từ già chúng an nhiên mà hóa thọ 76 tuổi, lạp được 56. Dời tháp về góc Tây của viện. Năm Cảnh Đức 1 (Nhâm Tý) tháng 2 ở Tuyên châu, Tôn Nhu nổi giặc ở Tiền Đường. Binh sĩ mở tháp thì thấy toàn thân Sư không tan tóc móng đều mọc dài. Bèn tạ tội sám hối mà đi. Sư xưa có viết kệ tụng phẩm kinh Bát Nhã 1 quyển, Phá Tà luận 1 quyển thấy lưu hành ở đời.

4. Thiên sư Linh quán ở núi Ô Thạch, Phước Châu.

Tầm thường Sư luôn đóng cửa ít thấy. Chỉ có 1 tín sĩ mỗi khi tới giờ cơm đưa đến cúng thì mới mở. Một hôm Tuyết Phong rình gõ cửa. Sư ra mở cửa. Tuyết Phong lấy bụng xô cột hỏi là phàm hay Thánh? Sư

khạc nhổ nói: Cái lão Hồ Tinh ấy. Rồi đóng sập cửa lại. Tuyết Phong cũng chỉ muốn biết lão huynh Sư nhân cất cở hỏi Tăng: Ông đi đâu? Đáp: Đi Tây viện lễ bái An Hòa thượng. Lúc đó trên tre có con rắn xanh. Sư chỉ rắn nói: Muốn biết Tây viện của lão Hồ Tinh chỉ cách đó là phải. Một hôm sư hỏi Tây Viện An Hòa thượng rằng mảnh đất này có thể chứa vật gì? An đáp: Chứa vô tướng Phật. Sư nói: Miếng đất tốt ấy bị huynh chứa làm cho bất tịnh. Một hôm Sư kéo nước có vị Tăng đến tham. Sư lấy máy kéo nước ra mà chỉ bày. Vị Tăng ấy liền đi. Sư buổi chiều hỏi chú tiểu: Tăng vừa đến ở đâu? Chú tiểu nói; đi rồi. Sư nói: Chỉ được 1 cái cọc. Có người hỏi: Như thế nào là Phật? Sư thè lưỡi ra vị Tăng ấy lễ tạ. Sư nói: Đứng đứng lại, ông thấy cái gì mà lễ bái? Vị Tăng nói tạ ân Hòa thượng đã từ bi chỉ tướng lưỡi. Sư nói: Trên lưỡi ta mấy ngày gần đây bị mọc mụn đau. Có vị Tăng đến gõ cửa. Hành giả mở cửa sau liền bỏ đi. Vị Tăng ấy vào lễ bái hỏi như thế nào là ý Tây Trúc đến. Sư hỏi: vừa đến lại đi là người nào? Vị Tăng định đến trước Sư thì Sư liền đánh đuổi ra đóng cửa lại. Tào Sơn hành cước có lúc hỏi như thế nào pháp thân chủ của Tỳ Lô Sư. Sư bảo nếu ta nói với ông thì liền riêng có. Tào Sơn nhắc y lại với Động Sơn, Động Sơn nói hay cho cái thoại đầu chỉ thiếu lời nói. Sao không đi hỏi vì sao không nói. Tào Sơn liền đến nhắc lời hỏi trước. Sư nói: Nếu bảo ta không nói tức làm câm miệng ta, nếu bảo ta nói tức làm yêu lưỡi ta. Tào Sơn trở về thuật lại với Động Sơn. Động Sơn chấp nhận.

5. Thiên sư Tông Triệt ở La Hán viện tại Hàng Châu.

Sư người Ngô Hưng, Hồ Châu, họ Ngô. Thuở nhỏ xuất gia theo tuổi mà thọ giới, đi tuần du tham lễ. Nướng theo pháp tịch của Thiên sư Hy Vận-Hoàng Bá. Huỳnh Nghiệt mới thấy liền biết là thâm khí cho vào thất mà lãnh nhận ý chỉ. Sau Sư đến Hàng Châu. Châu Mục Lưu Ngạn rất mến mộ Đạo Ngài bèn lập tinh xá ở Phủ Tây gọi là La Hán viện. Sư dạy đồ chúng 300 người. Khi Sư lên Pháp Đường có vị Tăng hỏi như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Cốt tởa. Hỏi: Như thế nào là Nam Tông Bắc Tông? Sư nói: Tâm là Tông. Vị Tăng hỏi: Lại có xem giáo không? Sư nói: Giáo là tâm. Hỏi: Tánh địa tối nhiều làm sao được liễu ngộ? Sư nói: Nhiều mây gió cuốn lại thì khoảng hư không sẽ trong sáng cao rộng. Hỏi: Như thế nào được sáng? Sư nói: 1 vầng sáng sạch muôn dậm bỗng sáng. Sau Sư bệnh mà hóa. Môn nhân xây tháp Sư ở góc Bắc của viện. Niên hiệu trình Minh thứ 5 Hậu Lương, Tiền vương mở rộng viện ấy làm An Quốc La Hán tự, dời tháp Sư về núi Đại Từ. Nay chùa và Tháp vẫn còn.

6. Bùi Hưu:

Tự là Công Mỹ, là người ở Văn Hỷ Hà Đông. Ngày ông trấn giữ Tân an thì Hy Vận Thiền sư lúc đầu ở núi Huỳnh Nghiệt, bỏ chúng vào tỉnh xá Đại An, ẩn dạng giả kẻ quét tước Điện đường. Khi ông vào chùa thấp hương, chủ sự ra tiếp. Nhân xem bức họa trên vách bèn hỏi. Bức họa này vẽ gì? Chủ sự nói chân nghi của Cao Tăng. Ông nói Chân nghi có thể xem còn Cao Tăng ở đâu? Vị Tăng không đáp được. Ông hỏi ở đây có Thiền sư chăng? Đáp: Gần đây có một vị Tăng vào chùa làm công quả giống như Thiền sư. Ông nói có thể mời đến hỏi thăm được chăng? Bèn mời Vận Sư đến. Mới gặp ông rất vui mừng nói: Hưu tôi vừa có 1 câu hỏi các Đại đức tiếc lời, nay mời Ngài đáp thay 1 lời. Sư nói: Mời tướng công cứ hỏi. Ông liền nêu câu hỏi trước. Sư lớn tiếng gọi Bùi Hưu. Ông lên tiếng dạ! Sư hỏi ở đâu? Ông sau lời nói hiểu ý chỉ như được châu trong búi tóc. Bèn nói: Thầy con, thật là Thiện tri thức chỉ người tức khắc. Nếu thế vì sao lưu lạc ở đây. Lúc đó chúng ngạc nhiên. Từ đó ông mời Sư vào phủ giữ lại cúng dường đãi tình thầy trò. Sư nhiều lần từ tạ không thôi. Lại thỉnh Sư ở núi Huỳnh Nghiệt mà mở lớn giáo Tổ. Lúc rảnh rang thì ông vào núi đánh lễ thăm hỏi. Nếu muốn nghe Huyền luận thì thỉnh Sư vào Châu ông đã thông suốt Tổ tâm lại hiểu rộng các giáo tướng. Thiền học các phương đều bảo Bùi Tướng không ra khỏi cửa Huỳnh Nghiệt. Đến khi ông dời về trấn thủ Tuyên Thành lại càng nghĩ việc chiêm lễ, bèn dựng nên Già Lam mời Sư về ở. Tuy Khuê Phong lâu thông thiền giảng được ông kính trọng nhưng chưa qui tâm với Huỳnh Nghiệt thì chưa yên lòng. Ông lại soạn bia ngài Khuê Phong rằng: Hưu cùng Sư ở pháp là anh em với nghĩa là bè bạn với ân là Thiện tri thức, ở giáo là nội ngoại hộ đây có thể thấy rõ. Ông sưu tập các yếu ngữ của Huỳnh Nghiệt viết tựa để ở đầu sách mà giữ ở Sơn Môn. Ông lại viết kinh Đại Tạng 500 hạp gọi là của quý nhất hiện nay. Các tác phẩm của Khuê Phong Thiền sư như Thuyền Nguyên chú Thuyên, Nguyên Nhân luận, và chú sớ kinh Viên Giác, pháp giới quán thì ông đều viết tựa. Cha ông là Túc tự Trung Minh làm quán Sát Sứ ở Việt Châu ứng lời sấm ký 300 năm, xây cất Đại Phật Điện ở chùa Long Hưng, tự đặt lời minh cho bia. Ông bèn dốc chí nghiên tâm nội điển thâm nhập pháp hội. Ông có văn Phát Nguyện lưu truyền ở đời.

Thiền sư Hoài Nhượng đời thứ 5.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Tuệ Tịch Ngưỡng Sơn ở Viên Châu trước đây.**

1. Quang Mục Thiên sư ở Tây tháp, Ngưỡng Sơn.

Có vị Tăng hỏi: Như thế nào là chánh nghe? Sư nói: Không từ tai vào. Hỏi làm sao? Sư hỏi có nghe chăng? Hỏi ý Tổ cùng ý giáo đồng hay khác. Sư nói: Đồng hay khác tạm thời gác lại ông nói vật gì trong miệng bình lấy ra lại vào. Hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Ông không có Phật tánh. Hỏi: Như thế nào là đốn? Sư vẽ tướng tròn đưa ra. Hỏi thế nào là tiệm? Sư lấy tay khoát khoát trên không 3 lần.

2. Cảnh Thông Thiên sư ở Hoắc Sơn, Tấn Châu.

Trước Sư tham ngài Ngưỡng Sơn, Ngưỡng Sơn ngồi nhắm mắt. Sư nói: Như thế như thế, 28 Tổ Tây Thiên cũng như thế, 6 Tổ Trung Hoa cũng như thế, Hòa thượng cũng như thế, Cảnh Thông cũng như thế. Nói xong liền co 1 chân hữu mà đứng, Ngưỡng Sơn đứng dậy đnh cho 4 roi mây. Sư nhân đó mà tự xưng dưới ngọn Tập Vân 4 roi mây thiên hạ Đại thiên Phật. Sau Sư ở Hoắc Sơn. Có hành giả đến hỏi: Như thế nào là Đại ý Phật pháp? Sư bèn lễ bái Hành giả nói: Hòa thượng vì sao lay người tục? Sư nói: Ông không thấy nói tôn trọng đệ tử? Sư hỏi: Vị Tăng từ đâu đến? Vị Tăng đưa tọa cụ lên. Sư nói: Đầu rồng đuôi rắn. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Phật? Sư liền đánh. Tăng cũng đánh Sư. Sư nói: Ông đánh ta có đạo lý, ta đánh ông không có đạo lý. Tăng không đáp được. Sư bèn đánh đuổi đi. Sư hóa duyên vừa xong, bèn chuẩn bị củi lửa sủi đồng hoang rồi từ biệt khắp đàn tín. Ăn xong thì Sư đến chỗ để củi, bảo đệ tử rằng: Ngày Ngọ đến báo. Đến ngày Ngọ thì Sư tự cầm đèn leo lên trên đồng củi rồi lấy nón lá đội lên đầu làm tướng Viên quang tay cầm gậy làm thế nắm chày hàng ma, đứng mà qua đời trong ngọn lửa đỏ.

3. Văn Hỷ Thiên sư ở Hàng Châu.

Sư người ở Ngự Nhi Gia Hòa họ Chu, 7 tuổi đã xuất gia. Niên hiệu Đường khai thành 2, Sư thọ Cụ giới ở Triệu quận. Trước học Tứ Phần luật. Vào năm Hội Xương phá dẹp Phật giáo, Sư đổi ý phục giấu kín tông tích. Vào Niên hiệu Đại Trung thứ 1 (hết nạn trên) bèn lập Sám Độ ở chùa Tề Phong tại Diêm Quan. Sau yết kiến ngài Tánh Không Thiên sư ở núi Đại Từ. Tánh không nói: Ông sao không khắp đi tham. Năm Hàm Thông 3, Sư đến viện Quan Âm ở Hồng Châu gặp ngài Ngưỡng Sơn. Sau lời nói bèn liễu Tâm Khế. Ngưỡng Sơn khiến làm Điển Thường Trụ. Một hôm có vị Tăng lạ đến xin ăn chay. Sư bớt phần mình đem cho. Ngưỡng Sơn dự biết trước hỏi rằng vừa rồi quả là người cho ông ăn phải chăng? Đáp: Bớt phần mình mà cho. Ngưỡng Sơn nói: Ông lợi ích lớn. Sư 7 năm quanh quần ở vùng Triết Hữu, làm thất mà ở trên núi Thiên khoáng. Gặp nạn giặc cướp loạn lạc bèn lánh

ra Hồ Châu ngụ tại Nhân Vương Viện. Năm Quang Khải thứ 3, Tiên Vương thỉnh sư ở tại công đường Long Tuyền. Có vị Tăng hỏi như thế nào là tướng Niết-bàn. Sư nói: Chỗ hương khói hết mới nghiêm thấy. Hỏi thế nào là Đại ý Phật pháp? Sư nói: Gọi Viện chủ đến vị Tăng này bị bệnh điên. Hỏi: Như thế nào là tự mình? Sư làm thinh. Tăng không biết gì lại hỏi Sư nói: Trời xanh mờ mịt chẳng bay theo trăng. Năm Đại Thuận 1 Tiên Vương ban cho sư tử y. Năm Càn Ninh 4 lại ban Sư hiệu là Vô Trước. Năm Quang Hóa thứ 3 Sư có bệnh. Ngày 27 tháng 10 năm ấy giữa đêm giờ Tý Sư cáo biệt chúng rằng: Tâm 3 cõi hết liền là Niết-bàn. Nói xong thì ngồi kiết già mà mất, thọ 80 tuổi, lập 60. Khi mất ở phương trượng có ánh sáng trắng, cây tre cùng sắc trắng. Ngày 22 tháng 11 dời Tháp sư về phía Tây núi Linh Ẩn.

4. Thiên sư Liễu Ngộ người nước Tân La ở núi Ngũ Quan.

Có vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư dựng đứng cây phát trần. Tăng nói chính là cái đó Sư bèn buông cây phát trần. Hỏi chữ Dĩ không thành chữ Bát không phải vậy là chữ gì. Sư vẽ hình tròn mà đưa ra. Có vị Tăng ở trước làm tướng tròn 5 hoa Sư bôi hết chỉ vẽ 1 cái hình tròn.

5. Thiên sư Quang Dũng ở Nam Tháp, Ngưỡng Sơn.

Có vị Tăng hỏi: Văn Thù là thầy 7 Phật, vậy Văn Thù có thầy chẳng? Sư đáp: Gặp duyên liền có. Hỏi: Như thế nào là thầy Văn Thù? Sư dựng đứng cây phát trần mà chỉ. Vị Tăng hỏi: Cái ấy phải chẳng? Sư buông cây phát trần. Hỏi: Như thế nào là 1 câu Diệu Dụng? Sư nói: Nước đến thì sông thành. Hỏi: Chân Phật trú ở đâu? Sư nói: Sau lời vô tướng cũng không ở chỗ khác.

6. Hòa thượng ở Đông Tháp Ngưỡng Sơn.

Tăng hỏi: Như thế nào là kiếm quân vương? Sư nói: Rốt dây neo không nhật lại. Vị Tăng hỏi: Dụng là thế nào? Sư đáp: Lúc không rơi vào tay người. Hỏi: Pháp vương cùng Quân vương khi gặp nhau thế nào? Sư đáp: 2 tay không riêng. Hỏi: Thấy rồi như thế nào? Sư nói: Ở khoảng giữa dứt hết hình dáng.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên sư Nghĩa Huyền Lâm Tế trước đây**

1. Thiên sư ở Chí Nhàn Quán Khê.

Sư người quan Đào Ngụy Phủ, họ Sử. Tuổi nhỏ theo ngài Bá Nham Thiên sư mà cạo tóc, 20 tuổi thọ Cụ túc giới. Sau gặp Lâm Tế Hòa thượng. Hòa thượng ôm chặt hồi lâu buông ra. Sư nói: Hiểu rồi. Sau bảo

chúng rằng: Tôi thấy Lâm Tế không nói năng. Thằng đến nay no hoài không đói. Hỏi thỉnh sư không mượn lời nói khác. Sư nói: Ta đầy miệng nói không mượn. Sư lại nói: Kho thóc lớn đầu núi Phật không đến trên đường Huỳnh mai không có chúng sinh. Sư cùng một vị Tăng đến tham ngài Thạch Sương. Thạch Sương hỏi: Từ đâu đến? Đáp: Ở Quán Khê lại. Thạch Sương: Ta ở núi Bắc không như ông ấy ở núi Nam. Tăng không đáp được. Sư nghe liền nói: Chỉ nói tu (sửa) Niết-bàn Đường rồi. Vị Tăng hỏi: Từ lâu nghe tiếng Quán Khê đến đây chỉ thấy ao Âu Ma. Sư nói: Ông chỉ thấy ao Âu Ma mà chẳng thấy Quán Khê. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Quán Khê? Sư nói: Cắt mũi tên gấp. Hỏi như thế nào là xương người xưa? Sư nói: An trí chẳng được? Hỏi: Thế nào là an trí chẳng được? Sư nói: Mặt trời nào bảo xuống trời xanh. Hỏi: Khóa vàng sau khi đứt như thế nào? Sư nói: Chính là chỗ pháp của ông. Hỏi: Như thế nào là tế. Sư nói: Trả lại nay không trả lại. Hỏi: Việc cuối cùng như thế nào? Sư đáp: Kỵ miệng trượng sáu. Hỏi: Như thế nào là 1 sắc. Sư nói: Không tùy theo. Một sắc rồi như thế nào? Sư nói: Có Xà Lê gánh vác việc (phận sự) chẳng? Hỏi ngày nay 1 hội người nào chống địch (1 hội chống địch là ai?). Sư đáp không vì phạm Thánh. Hỏi 1 câu như thế nào? Sư nói: Không lạc vào cơ ngàn Thánh. Hỏi: Như thế nào là nước trong động? Sư nói: Không rửa Thầy người. Năm Đường Càn Ninh thứ 2 (Ất Mão) ngày 29 tháng 5 Sư hỏi thị giả rằng: Ngồi chết là ai? Đáp: Tăng già. Đứng chết là ai? Đáp: Tăng hội. Sư bèn đi 6, 7 bước rồi buông tay mà mất.

2. Hòa thượng Đàm Không ở U Châu.

Có Ni muốn mở Pháp Đường nói Pháp Sư nói: Ni là người nữ không cần mở Pháp Đường. Ni hỏi Long Nữ 8 tuổi thành Phật thì sao? Sư nói: Long Nữ có 18 biến, còn cô cùng Lão tăng thử 1 biến xem. Ni nói biến được cũng là hồ tinh. Sư bèn đánh đuổi đi. Bảo Thọ Hòa thượng hỏi: Trừ người 2 căn Thượng, Trung đến thì lúc đó sư huynh làm sao? Sư nói: vừa đến học sớm lắm. Thọ nói sư huynh cũng chẳng được không lỗi. Sư nói: Ông cùng ta làm sư huynh. Thọ nghiêng tay nói: Cái lão giặc này.

3. Hòa thượng Chiêu ở Bảo Thọ, Trấn Châu.

Có vị Tăng hỏi: Khi muôn cảnh đến xâm phạm thì thế nào? Sư nói: Chờ quản đến nó. Tăng lễ bái Sư nói: Không cần động chuyển, động chuyển liền đánh gãy lưng ông. Niệm Hòa thượng ở Triệu Châu đến. Sư ở trên giường Thiên ngôi xây lưng lại. Niệm trái tọa cụ lễ bái. Sư đứng dậy đi vào phương trượng. Niệm cuốn tọa cụ mà ra. Sư hỏi:

Vị Tăng từ đâu tới? Đáp: Ở Tây Sơn đến. Sư hỏi: Có thấy khỉ không? Đáp: Thấy. Sư hỏi: Có tài khéo gì? Đáp: Thấy con 1 đứa tài khéo cũng làm không được. Sư đánh Hồ Đình Giao đến tham. Sư hỏi: Ông có phải là Hồ Đình Giao chăng? Đáp: Không dám. Sư hỏi: lại nhỏ đĩnh được hư không chăng? Đáp: Thỉnh Hòa thượng bẻ gãy, con cho đĩnh. Sư bèn lấy gậy đánh. Hồ nói Hòa thượng chớ đánh lầm con. Sư nói: Sau này có thầy nào nhiều miệng cùng ông điếm phá. Hỏi: Muôn dặm không mảnh mây lúc ấy thế nào? Sư nói: Trời xanh cũng phải ăn gậy. Khi Sư sắp tịch gọi môn nhân bảo rằng: Ông có biết chỗ hành lý của ta chăng? Đáp: Biết Hòa thượng 1 đời ngồi mãi chẳng nằm. Sư lại khiến đến gần. Môn nhân đến gần sư bảo: Đi đi, không phải là quyến thuộc của ta. Nói xong thì hóa.

4. Thiên sư Tuệ Nhiên ở viện Tam Thánh, Trấn Châu.

Sư nhận được quyết với ngài Lâm Tế. Sư đi khắp các tông lâm rồi đến ngài Ngưỡng Sơn. Ngưỡng Sơn hỏi: Ông tên gì? Sư đáp Tuệ Tịch. Ngưỡng Sơn nói: Tuệ Tịch là tên ta. Sư nói: Tên con là Tuệ Nhiên. Ngưỡng Sơn cười lớn mà thôi. Sư đến ngài Hương Nghiêm. Nghiêm hỏi từ đâu đến? Sư nói: Từ Lâm Tế đến. Nghiêm hỏi ông có đem được kiếm của Lâm Tế đến đây chăng? Sư bồng lấy tọa cụ đánh vào miệng mà đi. Sư đến ngài Đức Sơn vừa trải tọa cụ. Đức Sơn nói chớ trải khăn nấu mà trong đó không có tiền (bột) cơm. Sư nói: Dẫu có cũng không chỗ để. Đức Sơn lấy gậy đánh Sư. Sư tiếp gậy đẩy Đức Sơn lên giường thiền. Đức Sơn cười to. Sư khóc: Trời xanh mà bỏ đi. Sư ở Tuyết Phong nghe Phong nói rằng: Mọi người đều có mặt gương xưa. Con khỉ đó cũng có mặt gương xưa. Sư đứng ra hỏi: Nhiều kiếp không tên vì sao Hòa thượng lập là gương xưa. Phong nói: Vết ngọc sinh. Sư hét rằng: Lão Hòa thượng ấy thoại đầu cũng không biết. Phong nói tội quá, Lão tăng trụ trì nhiều việc. Sư thấy Bảo Thọ Hòa thượng mở Pháp Đường. Sư xô (tiến cử) 1 Tăng trước Bảo Thọ. Bảo Thọ liền đánh Tăng ấy. Sư nói:, nếu Trưởng lão là người như thế, thì mù mà lại ở giữa người có mắt trong thành Trấn Châu.

5. Đại Giác Thiên sư ở Ngụy Phủ:

Khi đó ngài Thiên sư Tôn Tường Hưng Hóa làm Viện chủ. Một hôm sư hỏi: Tôi thường nghe ông nói trở về Nam 1 chuyến đầu gậy chưa từng vướng vấp người hiểu Phật pháp nào. Ông dựa vào đạo lý (lý lẽ) nào mà nói như thế? Hưng Hóa bèn hét. Sư liền đánh. Hưng Hóa lại hét, Sư lại đánh. Một hôm Hưng Hóa đi ngang Pháp Đường. Sư gọi: Viện chủ ta cứ mãi nghi ngờ ông hôm qua vì sao hét thử nói ta xem. Hưng

Hóa nói Tôn Tướng bình sinh đối với 3 Thánh chỗ học được gì đều bị Hòa thượng đánh đổ hết, xin cho Tôn Tướng cái pháp môn An lạc. Sư nói: Cái lão lừa mù này lại ở trong cái áo rách ấy mà tháo bỏ khăn choàng đợi 1 phen nhất định đau đớn. Hưng Hóa liền ở ngay lời nói mà hiểu ý chỉ. Tuy đồng đệ tử nổi pháp. Ngài Lâm Tế nhưng thường xem Ngài là bạn trợ phát. Khi Sư sắp mất gọi chúng bảo rằng: Ta có 1 mũi tên cần trao cho người. Lúc đó có một vị Tăng ra thưa: Xin mũi tên của Hòa thượng. Sư hỏi: ông gọi cái gì là mũi tên. Tăng hét Sư đánh mấy cái. Từ khi trở về phương trượng Sư liền gọi Tăng ấy vào, hỏi rằng: Ông vừa hiểu chẳng? Vị Tăng đáp không hiểu. Sư lại đánh mấy cái, ném gậy bảo thôi. Sau gặp Minh Nhãn, Minh nói giống thế, Sư liền cáo từ mà tịch diệt.

6. Thiên sư ở Tôn Tướng Hưng Hóa Ngụy Phủ.

Sư hỏi: Vị Tăng: Từ đâu tới. Đáp từ chỗ ngài Thôi Thiên đến. Sư hỏi: Có đem được tiếng hét của Thôi Thiên đến chẳng? Đáp: Không đem đến được. Sư nói: Như thế không phải là từ chỗ Thôi Thiên đến. Tăng hét, Sư bèn đánh. Sư bảo chúng rằng: Ta chỉ nghe trong bức rèm phía sau cũng hét, hậu giá cũng hét, các ông chớ hét mù hét loạn. Hét nhiều nhất thì có Hưng Hóa. Trong nửa ngày mà đánh tát gần chết. Đợi Hưng Hóa tỉnh lại sẽ nói với ông chưa có. Vì sao thế, vì ta chưa từng ở trong màng tử la (lụa tía) mà buông chân châu, các người cùng ông ở trong hư không mà hét loạn làm gì? Sư bảo Duy Na Khắc Tân rằng: Ông không bao lâu sẽ làm Thầy xương Đạo. Khắc tân nói: Con không vào Bảo Xả Sư hỏi hiểu mà không vào hay không hiểu mà không vào. Tân nói đều chẳng thì sao. Sư liền đánh. Bèn bảo Khắc Tân Duy Na pháp chiến chẳng thắng, phạt 5 quan tiền nếu ăn 1 bữa. Sáng hôm sau Sư tự gõ bồng bảo Khắc Tân Duy Na pháp chiến không thắng phạt tiền 5 quan. Nếu ăn cơm 1 bữa. Nếu không ăn cơm thì ra khỏi viện tức thời có vị Tăng hỏi Quốc sư gọi Thị giả ý thế nào? Sư nói: 1 người mù dẫn các thầy mù. Có lúc Sư gọi Tăng, Tăng dạ. Sư nói: Điếm tức (thì) chẳng đến. Lại gọi một vị Tăng khác. Tăng dạ. Sư nói: Đến tức chẳng điếm. Sau Sư làm thầy vua Trang Tông thời hậu Đường. Một hôm Trang Tông bảo Sư rằng: Trẫm lấy của Đại Lương 1 viên Minh Châu vô giá, chưa ai trả đúng đúng giá. Sư nói: Thỉnh Bệ hạ cho xem châu. Vua lấy tay chạm rãi mở khăn chỉ từ đầu đến chân. Sư nói: Báu vật của Quân vương ai dám trả giá. Sư tịch rồi vua ban Thụy là Quảng Tế Đại sư, Thập hiệu là Thông Tịch.

7. Thiên sư Thiện Thôi ở Định Châu.

Châu Tướng Vương Công ở tại công đường bày tòa thỉnh Sư nói: Pháp. Sư lên tòa ngồi im lặng hồi lâu, rồi bảo chúng rằng đi ra cũng đánh mà chẳng ra cũng đánh. Lúc đó Đàm Không Hòa thượng bước ra nói: Thôi Thiên điếc! Sư nói: Thái úy đứng lâu xin trân trọng. Rồi xuống tòa.

8. Hòa thượng Vạn Tuế ở Trấn Châu.

Tăng hỏi Đại chúng trước này bàn việc gì? Sư nói: Phẩm tựa thứ nhất. Hỏi: Tăng gia rốt ráo như thế nào? Sư nói: xưa nay chỉ là pháp thổi tro, tức ở đầu Đàn mà cỡi áo. Sư đến hỏi ngài Bảo Thọ. Mới thấy liền trải tọa cụ, Bảo Thọ liền xuống giường Thiền Sư bèn ngồi lên giường thiền ấy. Bảo Thọ bỗng đi vào phương trượng. Chút sau Tri sự bạch Sư rằng: Đường Đầu Hòa thượng đã đóng cửa, thỉnh Hòa thượng thủ kho uống trà. Sư bèn trở về viện. Sáng hôm sau Bảo Thọ trong lại đến gặp. Sư ngồi xoạc trên giường thiền. Bảo Thọ trải tọa cụ. Sư cũng xuống giường Thiền. Bảo Thọ đến ngồi lên giường Thiền. Sư trở về phương trượng đóng cửa. Bảo Thọ vào liêu thị giả lấy tro đến trước phương trượng rắc tro 3 vòng rồi đi.

9. Hòa thượng Vân Sơn.

Có vị Tăng từ Tây Kinh đến. Sư hỏi: lại được thư của Chủ Nhân Tây Kinh đến chăng? Vị Tăng đáp: Không dám vọng thông tin. Sư nói: Thì làm việc tự nhiên của Sư Tăng. Tăng nói canh dư rau dư ai ăn. Sư nói: Riêng có Xà Lê chẳng chịu ăn. Tăng ấy liền giả bộ nôn mửa ra. Sư gọi thì giả bảo: Đỡ ông ấy vào nhà Tăng bệnh. Tăng liền ra đi.

10. Am Chủ Đông Phong.

Có vị Tăng hỏi Hòa thượng ở xa bỗng gặp trùng lớn làm sao? Sư rống lên. Tăng giả hô sợ. Sư cười lớn. Tăng nói cái lão giặc này. Sư nói: Tranh làm gì với Lão tăng. Có vị Tăng đến trước Am liền đi. Sư gọi Xà Lê! Xà Lê! Tăng quay đầu liền hét. Sư im lặng hồi lâu. Tăng nói chết đi Lão già ấy. Sư bèn đánh. Tăng không đáp được. Sư ha ha cười lớn. Có vị Tăng vào am ôm cột (cầm gậy ôm cứng Sư). Sư là giết người! Giết người! Vị Tang ấy xô ra nói: Kêu làm gì. Sư hỏi: Ai? Vị Tăng bèn hét, Sư liền đánh. Tăng đi ra ngó lại bảo. Đợi đó, đợi đó! Sư cười to.

11. Am chủ Sam Dương.

Có vị Tăng đến tham. Sư hỏi: Ai đó? Đáp Sam Dương Am chủ. Sư nói: Đó là ta. Tăng bèn hét. Sư làm tiếng rên hừ hừ. Tăng nói còn muốn đánh gậy. Sư liền đánh. Vị Tăng hỏi: Am chủ được Đạo lý gì mà ở núi này. Sư nói: Cũng muốn biết nguyên do ấy. Lại sợ gặp người kiểm điểm. Tăng nói khỏi sao được. Sư bèn hét. Tăng nói rất khớp. Sư bèn

đánh. Vị Tăng ấy cười to mà lui ra. Sư nói: Hôm nay đại bại, đại bại.

12. Hòa thượng Chỉ Y ở Trác Châu.

Mới đầu hỏi Lâm Tế: Như thế nào là mất người chẳng mất cảnh. Lâm Tế nói: Khí ấm mùa xuân phát sinh bày đất gấm, trẻ con rủ tóc trắng như tơ. Sư hỏi: Như thế nào là đoạt cảnh chẳng đoạt người. Đáp: Lệnh vua đã thi hành khắp thiên hạ, Tướng công ngoài ải dứt yên trần. Sư hỏi: Như thế nào người cảnh đều chẳng mất? Đáp: Vua lên Bảo điện già trẻ âu ca. Sư hỏi: Như thế nào là người cảnh đều mất? Đáp: Tinh phần bật tin riêng ở 1 phương. Sư ngay lời nói liền hiểu ý chỉ, vào sâu trong 3 huyện, 3 yếu, 4 cú. Lại giúp hóa Đạo.

13. Am Chủ Hồ Khê.

Tăng đến kéo tọa cụ ra cùng xem. Sư chẳng nhìn. Tăng nói biết Am chủ có cỏ phong này sư liền kêu lên 1 tiếng. Vị Tăng hỏi: Là Tông chỉ nào? Sư bèn tát Tăng nói biết ngày nay thuộc về tiện nghi của người. Sư nói: Còn muốn đánh gậy. Có vị Tăng vừa vào cửa Sư liền hét. Tăng làm thỉnh sư liền đánh. Tăng liền hét. Sư nói: Hay cho tên giặc cỏ này. Tăng đến không xét. Sư hỏi: Ai đó. Tăng hét Sư nói: Được gì không chủ khách (sao được không chủ khách). Tăng nói muốn hét tiếng thứ 2. Sư bèn hét. Có vị Tăng hỏi: Hòa thượng nhân sự ở đâu? Sư đáp: Người Lũng Tây. Vị Tăng nói: Nghe nói ở Lũng Tây có anh vũ (vết) thật chẳng? Sư đáp đúng vậy. Vị Tăng hỏi: Hòa thượng chẳng phải hay chẳng? Sư bèn làm tiếng chim anh vũ kêu. Tăng nói hay cho chim anh vũ này. Sư bèn đánh.

14. Am chủ Phúc Bồn.

Sư hỏi: Vị Tăng: Từ đâu tới? Đáp từ dưới núi Phúc Bồn tới. Sư hỏi: Lại thấy am chủ chẳng? Vị Tăng liền hét. Sư liền tát. Vị Tăng hỏi: Làm gì? Sư lại hét. Một hôm có vị Tăng từ dưới núi khóc đi lên. Sư đóng cửa am. Tăng đến cửa vẽ 1 mặt trăng tròn. Sư từ sau am đi ra xuống núi khóc đi lên. Tăng hét rằng cũng làm cái đó đến đây ư? Sư 2 tay đấm ngực bảo: Đáng tiếc, chôn vùi tất cả của Tiên sư: Tăng nói khổ khổ. Sư nói: Am chủ bị lừa.

15. Hòa thượng Lịch Thôn ở Tương Châu.

Sư nấu trà, Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tổ Tây Trúc đến? Sư đưa muống (chén) tra lên. Vị Tăng hỏi: Chỉ là cái ấy phải chẳng? Sư liền ném vào lửa. Hỏi: Như thế nào là quán âm thanh ấy mà được giải thoát? Sư bèn lấy hỏa cân mà đánh vào đầu củi hỏi: Ông ại nghe chẳng? Đáp: Nghe. Sư nói: Ai chẳng giải thoát.

16. Hòa thượng Mễ Thương ở Thương Châu.

Châu Mục thỉnh sư và Bảo Thọ Hòa thượng vào sảnh cúng dường, khiến người loan truyền dõng rằng thỉnh 2 Trưởng lão bàn luận Phật pháp. Thọ nói thỉnh Trưởng lão Sư huynh đáp lời. Sư hét. Thọ bảo tôi chưa hỏi sao lại hét. Sư nói: Cũng thiếu chút ít. Thọ hét 1 tiếng.

*** Đệ tử nổi pháp của Trần Tôn Túc ở Mục Châu.**

1. Thứ sử Trần Thao ở Lục Châu.

Ông cùng Tăng thọ trai xong bèn đưa bánh lên hỏi Tăng: Giang Tây Hay Hồ Nam có cái này? Vị Tăng hỏi Thượng thư vừa đến ăn cái gì? Trần nói gõ chuông tạ tiếng vang. Lại 1 hôm trai tăng xong, ông đích thân đưa bánh Tăng đưa tay tiếp thì ông rút tay lại. Tăng không đáp được Trần nói quả nhiên, quả nhiên. Ngày nọ ông hỏi Tăng rằng: Có việc cùng thượng tọa thượng lượng được chăng? Vị Tăng nói hợp với miệng chó. Trần tự tát vào miệng bảo làm tội lỗi. Tăng nói biết tội liền đổi. Trần nói đó là xin miệng Thượng tọa ăn cơm. Lại có trai Tăng tự làm đồ ăn xong nói Thượng tọa thí thực. Thượng tọa nói 3 đức 6 vị. Trần nói lầm rồi. Thượng tọa không đáp được. Lại cùng liêu thuộc (thuộc hạ) lên lầu. Có vài Tăng đến. Một vị quan nói: Người đến đều là Tăng hành cước. Trần nói không phải. Đáp sao biết không phải. Trần nói đợi đến gần sẽ hỏi nhau. Các Tăng đi ngang qua lầu. Trần bỗng gọi Thượng tọa! Các Tăng đều quay đầu. Trần bảo các quan rằng: Không tin lời nói. Lại cùng thiên giả có tụng rằng:

*Thiên Giả có Huyền Cơ
Huyền Cơ phải lại quấy
Muốn liễu cơ, chỉ trước
Đều dưới cầu liền trái.*

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên sư Trí Nhân ở Hương Nghiêm trước đây.**

1. Hòa thượng Chỉ quán ở Cát Châu.

Hỏi: Như thế nào là Tỳ Lô Sư? Sư thót bụng bày ra. Hỏi thế nào là đốn? Sư nói: Không phải Lương Trần.

2. Thiệu tông Thiên sư ở Thọ Châu.

Hỏi như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: việc tốt không ra khỏi cửa, việc ác đi xa ngàn dặm. Có quan nhân bảo Sư rằng: Thấy nói ở Giang Tây không có lập Tông. Sư nói: Gặp duyên liền lập. Hỏi gặp duyên thì lập cái gì? Sư nói: Giang Tây không lập Tông.

3. Pháp Đoan hiệu Thiệu Chân Đại sư ở Diên Khánh Tương

Châu.

Có quan nhân hỏi: Con giun đứt làm 2 đoạn 2 đầu đều động vậy Phật tánh ở đâu? Sư vung 2 tay.

4. Đại sư Nam Thiên Vô Nhiễm ở Ích Châu.

Hỏi: Câu không có câu Sư vẫn đáp hay chăng? Sư nói: Từ xưa nay chỉ nói việc ấy. Vị Tăng hỏi: rốt ráo như thế nào? Sư đáp: Lại hỏi xem.

5. Hòa thượng ở núi Trường Bình Ích Châu.

Hỏi: Chỗ nhìn nháy chẳng bằng nhau như thế nào? Sư nói: Ta nháy mắt cũng chẳng công phu. Hỏi: Như thế nào là ý Tổ sư. Sư nói: Ở Tây Thiên đến nước Đường.

6. Đại Sư Sùng Phước Diên Giáo Ích Châu.

Hỏi: Như thế nào là lời nói rộng rãi? Sư nói: Không miệng nói được. Hỏi: Như thế nào là ý từ Tây Trúc đến? Sư nói: Ngày nay ngày mai.

7. Thanh Cán Thiên sư, ở núi Đại An, An Châu.

Hỏi: Các Thánh từ trước do đâu mà chứng? Sư bèn chẻ trán. Hỏi: Như thế nào là ý Tổ sư Tây Trúc đến? Sư nói: Con dê kéo trăng sáng.

8. Hòa thượng ở chùa Phong Đức ở núi Chung Nam.

Hỏi: Như thế nào là gia phong của Hòa thượng? Sư nói: Gặp việc thì úp mặt vào tường. Hỏi như thế nào là việc xưa nay? Sư nói: Trộn chẳng lại hỏi lại người.

9. Thiên sư Phật Nham Huy ở núi Võ Đang, Quân Châu.

Hỏi: Quanh năm có bệnh lại trúng thuốc độc thỉnh sư trị bệnh được chăng. Sư nói: Phải 2 thang 1 chén. Lại hỏi: Như thế nào là việc Phật hưởng thượng? Sư nói: 2 cái búi tóc.

10. Đạo Giả Diên ở Song Khê Lô Sơn thuộc, Giang Châu.

Hỏi: Như thế nào là 1 cơ khắc nhỏ (lấy lời của người khác mà nhắc lại như lấy đàm giải ... nuốt đàm, mổ đàm gà mổ)? Sư lấy tay làm thế mổ (nuốt?). Hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư hỏi chỗ nào được vấn đề ấy?

*** Đệ tử nổi pháp của Song Phong Hòa thượng ở Phước Châu trước đây.**

1. Thiên sư ở Song Phong Cổ.

Sư vốn ngài giảng kinh, nhân lên song phong yết kiến. Song Phong hỏi Đại Đức ở đâu? Đáp: Ở trong thành. Song Phong hỏi bình thường có nghĩ Lão tăng chăng? Đáp: Luôn nghĩ đến Hòa thượng mà

không do đâu gặp gỡ. Song Phong nói: Chỉ nghĩ sao là Đại Đức. Sư từ đó hiểu ý liền trở về chùa cũ, bỏ chỗ ở nghỉ giảng vào núi hầu hạ Sư mấy năm. Sau đến ngài Thạch Sương chỉ theo chúng mà thôi mà không tham thính. Chúng kiểm tra hỏi cổ thị giả từng được ngài Song Phong ấn ký, thường thường nghe ngài Thạch Sương nói: Sương muốn cật vấn chỗ ngộ mà chưa có dịp Sư đến từ già ngài Thạch Sương. Sương đem cây phát trần ra đầu cửa gọi: Cổ Thị Giả! Sư quay đầu lại. Thạch Sương nói định dính liền sai, phải dính liền trái, chẳng định chẳng phải, cũng chẳng cần tìm hiểu trừ phi biết có, chẳng nên biết, thích đi cứ đi. Sư lên tiếng dạ, dạ. Liền đi xa tìm chỗ Song Phong qui tịch. Sư bèn ở đó tiếp nối trụ trì. Có vị Tăng hỏi Hòa thượng ngay đây chỉ đối với Thạch Sương, Đạo ý của Thạch Sương như thế nào? Sư đáp: Chỉ dạy ta không dính thị phi (phải quấy).

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên sư Hồng Nhân, đời thứ 3 Kính Sơn trước đây.**

1. Hòa thượng ở Mã lãnh Hồng Châu.

Sư bình thường hay bảo rằng chớ lỗi ở đây. Vị Tăng hỏi: Chưa biết vì sao chớ lỗi ở đây? Sư nói: Chẳng nêu phải.

*** Đệ tử nổi pháp của Tuệ Giác Hòa thượng ở viện Quang Hiếu Dương Châu trước đây.**

1. Thiên sư Đạo Hiến.

Sư người ở Lô Châu họ Lưu. Trước Sư tham vấn hầu giác Hòa thượng Thị Giác liền ngộ được vì ngôn, rồi ở núi Đại Quang, Hồ Nam mà xuống tóc. Khi hóa duyên thịnh hành thì Sư được mời ở tại Trường Khánh Thiên Uyển ở Thăng Châu. Một hôm Sư lên Pháp Đường bảo chúng rằng: Di Lạc Thế Tôn sớm vào Già Lam chiều thành Chánh giác. Bèn nói kệ rằng:

*Ba cõi pháp trên dưới
Ta nói đều là tâm
Lìa bỏ các tâm pháp
Lại không có thể được.*

Xem người khác nói thế cũng là giết hại tính tảo. Nếu so với học trò của ta thì hãy còn là kẻ độn, do đó 1 niệם thấy Đạo 3 đời tình hết, như ấn in bùn lại không trước sau. Nay các ông, sinh tử việc lớn phải tiến lấy nhanh, chớ để tùy tiện theo nghiệp thức mênh mang (mật mù). Bởi vì mê mình mà đuổi theo vật. Thế Tôn vào Niết-bàn rồi thì Văn

Thù thỉnh chư Phật lại chuyển pháp luân. Thế Tôn bảo Văn Thù rằng suốt 49 năm ở đời ta chưa từng có 1 chữ cho người. Ông thỉnh ta lại chuyển pháp luân là nói ta từng chuyển pháp luân. Vậy nay trong thời chúng lập ra cái chủ khách hỏi đáp. Sự chẳng được thôi vì là sở tâm. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là cảnh của Trường Khánh Sư đáp: Xà Lê bước đi xem. Hỏi như thế nào là đại ý Phật pháp? Sư nói: Người xưa há chẳng nói ngày 3 tháng 3. Tăng nói học nhân không hiểu, Sư nói: Thôi thôi chẳng cần nói, pháp ta vi diệu khó lường. Rồi xuống tòa. Năm Hàm Bình 2 thì Sư mất.

Thiền sư Hoài Nhượng - Đời thứ 6.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Quang Dũng ở Nam Thập Ngưỡng Sơn trước đây.**

1. Thiền sư ở Toàn Phó Thanh Hóa Việt Châu.

Sư là người ở Côn sơn Ngô Quận. Cha làm nghề mua bán, Sư theo đến Dự Chương. Nghe Thiền Hội thỉnh hành bèn xin xuất gia, rồi đến giang Hạ theo ngài Thanh Bình Đại sư. Thanh Bình hỏi: Ông đến cầu việc gì? Đáp: Cầu pháp. Thanh Bình lạ lùng mà nhiếp thọ bèn thọ Cụ giới giữ gìn cẩn thận. Một hôm tự bảo học thầy vô thường cứ ở không thể này ư? Liên từ già đến Nghi Xuân Ngưỡng Sơn lễ ngài Hòa thượng Dũng ở Nam Thập. Dũng hỏi: Từ đâu đến? Sư nói: Ở Ngạc Châu đến? Dũng hỏi: Ngạc Châu Sư Quân tên gì? Đáp: Phận dưới không dám biết. Dũng nói đất này chung chẳng sợ. Sư nói: Đại trượng phu hà tấc phải thử nhau. Dũng ngạc nhiên mà cười, bèn được ấn khả. Rồi dạo đến Lô Lăng. Quan Huyện An Phước lập ra Ứng Quốc Thiền Uyển mời ở rồi tập họp học trò bốn đạo. Vua nghe tiếng bèn ban hiệu là Thanh Hóa. Có vị Tăng hỏi Như thế nào là chỗ cấp thiết vì người của Hòa thượng. Sư nói: Sáng xem Đông Nam chiều xem Tây Bắc. Tăng nói không hiểu. Sư nói: Chỉ khoe khách Đông dương chẳng biết báu Tây dương. Hỏi: Như thế nào là Chánh pháp nhãn? Sư nói: Chẳng thể là giường nước đá giữa thanh thiên bạch nhật. Sau Sư nhân vị Tăng cùng làng khuyên nhủ trở về quê cũ. Tiền Thị Văn Mục Vương đặc biệt kính trọng Sư. Năm Tấn Thiên Phước. Đinh Dậu 2, Tiền thị sai tướng mở ngọn Vân Phong mà lập viện cũng đặt tên là Thanh Hóa, bạn pháp đến đông. Có vị Tăng hỏi Như thế nào là Đại ý Phật pháp? Sư nói: Hoa trên đầu cột hạc gỗ bay. Hỏi: Giữa đường gặp người đạ đạo mà không nói năng, im lặng đối đáp, chưa biết lấy cái gì mà đáp. Sư đáp: Trong mắt có con người nói ở miệng. Hỏi Hòa thượng bao nhiêu tuổi. Sư nói: Mới nhớ năm rồi 9

tháng 9 đến nay lại thấy lá thu vàng. Vị Tăng hỏi: Thế nào là vô số? Sư nói: Hỏi lá vàng. Hỏi việc rớt ráo như thế nào? Sư đáp 6 hạt xúc xắc đầy chậu đổ. Hỏi Tăng chết rồi đi về đâu? Sư nói: Trường gian không gián đoạn, nhóm bọt mặc gió đùa. Hỏi: Có nhận cúng kiến hay không? Sư nói: Cúng kiến tức chẳng không. Vị Tăng hỏi: Cúng kiến như thế nào? Sư nói: Bài hát của dân chài động tay chèo trong hang sâu nghe tiếng. Chí Trung Hiến Vương ban cho Sư Tử y, Sư không nhận. Vua đổi lại ban nạp y và ban hiệu là Thuần Nhất Thiên sư. Sư nói: Tôi không phải nhường (không) trang sức, chỉ lo người sau thấy việc tôi làm mà mặc tình buông lung. Niên hiệu Khai Vận Đinh Mùi thứ tư, mùa thu tháng 7 Sư có bệnh rồi an nhiên ngồi mà hóa. Có gió bão lớn thổi động rừng cây thọ 66 tuổi, lạp được 45.

2. Thiên sư Tuệ Thanh ở núi Ba Tiêu, Sính Châu.

Sư người ở Tân La. Hỏi: Như thế nào là nước Ba tiêu? Sư nói: Đông ấm cần Hạ cần mát. Hỏi: Như thế nào là kiếm thổi lông? Sư nói: Tiến lên trước 3 bước. Hỏi: Dụng như thế nào? Sư nói: Lui lại 3 bước. Hỏi: Như thế nào là Hòa thượng vì người 1 câu? Sư nói: Chỉ Sợ Xà Lê không hỏi. Sư lên Pháp Đường bảo chúng rằng: Hiểu chẳng, tất cả đều ít trân trọng. Hỏi: Chẳng nói có hỏi khi đó thế nào? Sư nói: Chưa ra khỏi Tam Môn đi ngàn dặm. Hỏi: Như thế nào là tự mình? Sư nói: Trông Nam xem Bắc Đẩu (xem Bắc Đẩu mọc ở Nam?) Hỏi: quang (ánh sáng) cảnh đều mất lại là vật gì? Sư nói: Biết. Hỏi: Biết là cái gì? Sư nói: Cữu Lang ở Kiến Châu. Hỏi: Như thế nào là Tông Đề bà? Sư nói: Phan đồ ở bên tả. Sư hỏi: Vị Tăng gần lia chỗ nào? (Gần đây rồi đâu mà đến đây). Đáp: Thỉnh Sư thử nói xem. Sư nói: Sắp gọi là người thương buôn trên thuyền lớn, nguyên lai là Đàng Châu ít khách. Hỏi: Chẳng nói 2 đầu 3 đầu, thỉnh Sư chỉ thẳng bản lai diện mục (mặt mũi xưa nay). Sư làm thỉnh ngồi nghiêm. Hỏi: Giặc đến cần đánh, khách đến cần xem, bỗng gặp khách giặc cùng đến, lúc đó thế nào? Sư nói: Trong nhà có đôi giày cỏ rách nát. Hỏi: Chỉ như đôi giày cỏ rách có dùng được chẳng? Sư nói: Nếu ông sắp đi thì trước hung mà sau chẳng cát. Hỏi: Trong Bắc Đẩu mà dấu mình, ý chỉ như thế nào? Sư nói: 9 lần 9 là 81. Sư lại nói hiểu không? Vị Tăng nói không hiểu. Sư nói: 1, 2, 3, 4, 5. Hỏi: Cổ Phật chưa ra đời thì như thế nào? Sư nói: Ngàn năm ngó sen (rễ cây sen). Hỏi: Khi ra đời rồi như thế nào. Sư nói: Kim cang giận ra mắt sư lên Pháp Đường im lặng hồi lâu bảo rằng làm nhục nhau, trân trọng.

3. Nghĩa Sơ hiệu là Minh Vị Đại sư, ở núi Hoàng Liên, huyện Xương Lạc, Thiều châu.

Hỏi: Ba thừa 12 phần giáo thì không hỏi, thỉnh Sư mở miệng chẳng đáp thoại. Sư nói: Trên Đài hoa báu định xưa nay? Sư nói: 1 điểm mực đen luân lưu không dờ. Hỏi: Học nhân toàn thể không hiểu thỉnh Sư chỉ bày. Sư nói: Linh Giác tuy chuyển mà không hoa chẳng rơi. Thưa: Đường xưa không dấu vết tiến bước như thế nào? Sư nói: Kim ô đi quanh núi Tu Di vốn cùng kiếp đồng thời. Hỏi: Như thế tức được đạt đến bờ kia. Sư nói: Sông Hoàng Hà 3000 năm 1 lần trong. Quan họ Lưu ở Quảng Nam mộ Đạo Sư thỉnh vào phủ nói pháp. Có vị Tăng hỏi Nhân vương (vua đời) cùng Pháp vương (vua pháp) khi gặp nhau thì như thế nào? Sư nói: 2 gương chiếu vào nhau muôn hình hiện rõ. Hỏi: Tâm yếu Pháp vương Đạt Ma từ Tây Trúc đến, 5 Tổ giao lại cho Tào Khê, từ đây không truyền Y Bát. Chưa xét trước thêm ngọc bích đem cái gì mà giao phó. Sư nói: Dê đá đi trên nước, ngựa gỗ bay trong đêm. Vị Tăng nói: Đó tức là vua ta có cảm vạn quốc về châu? Sư đáp mọi người hát khúc ca Thái bình. Hỏi: Thế nào là Phật? Sư nói: Trên ngực có chữ vạn, ở lưng có viên quang. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Đạo? Sư mở 2 tay ra. Vị Tăng hỏi: Phật cùng Đạo cách nhau bao xa? Sư nói: Như nước với sóng.

4. Tuệ Lâm Hồng Cứu hiệu Diệu Tế Đại sư ở Thiều Châu.

Có vị Tăng hỏi ngàn Thánh thường đi đường này. Đường này là thế nào? Sư nói: Quả nhiên chẳng thấy. Hỏi: Lỗ Tổ ngó mặt vào vách ý nó như thế nào? Sư nói: Chỗ có tuyết nào. Hỏi: Như thế nào là việc cấp thiết? Sư nên: Gã ngu độn. Hỏi: Như thế nào là gia phong của Hòa thượng? Sư nói: Lệ lớn các phương. Hỏi: Các Học Định Tuệ thấy sáng lý tánh như thế nào? Sư nói: Sửa mới Phạm Vũ (nhà Phạm).

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên Sư Quang Mục ở Tây Tháp Ngưỡng Sơn trước đây.**

1. Thiên sư Như Bảo ở Tự Phước Cát châu.

Tăng hỏi: Như thế nào là câu ứng cơ? Sư làm thinh. Hỏi: Như thế nào là Huyền chỉ? Sư nói: Ông cùng ta đóng cái cửa. Hỏi Lỗ Tổ xây mặt vào vách ý thế nào? Sư nói: Chỗ giao thiệp. Hỏi: Như thế nào là chân chánh nhãn từ trước (theo trên). Sư đấm ngực nói trời xanh, trời xanh. Vị Tăng nói: Mượn hỏi lại ngại (hại) gì. Sư nói: Nhân. Hỏi: Cái đó lại chịu học hay không? Sư nói: Chưa từng (?) đất cát may hư không? Hỏi: Như thế nào là chỗ cấp thiết của Nạp Tăng? Sư nói: Chẳng qua câu hỏi này. Tăng nói Học nhân chưa hỏi trước mời Sư nói. Sư nói: Ôi! Hỏi: Tất cả các phương đều là diệu dụng chưa biết Hòa thượng ở đây như

thế nào? Sư nói: Sư nói: Oi! Hỏi: Người xưa nắm chùy (chày?) dựng phát trần, lý này thế nào? Sư nói: Câm! Hỏi: Như thế nào là 1 đường đến cửa Niết-bàn? Sư khảy móng tay 1 tiếng rồi mở lớn 2 tay. Vị Tăng hỏi: Phải hiểu như thế nào? Sư nói: Chẳng phải thảng thu minh tử (vàng sáng) tự đi ngang 8, 9 (trăng thu các sao tự đi ngang qua 8, 9). Hỏi: Như thế nào là gia phong của Hòa thượng. Sư nói: Ăn cơm rồi uống 3 chén trà. Một hôm Sư đưa bồ đoàn lên dạy chúng rằng: Chư Phật Bồ tát và nhập lý Thánh nhân đều từ đó mà ra rồi ném xuống vạch ngực ra nói cái gì? Chúng không đáp được. Hỏi: Học nhân từ đâu vào Tông Lâm 1 Hạ sắp hết, chưa được Hòa thượng chỉ bày, mong cứu giúp. Sư nâng Tăng ấy lên bảo: Lão tăng từ khi trụ trì đến nay chưa từng làm mù mắt một vị Tăng nào. Sư có lúc ngồi im lặng hồi lâu rồi nhìn khắp chung quanh bảo: Hiểu không? Chúng đáp không hiểu. Sư nói: Không hiểu tức là đối lừa ông. Một hôm sư lấy Bồ Đoàn đội trên đầu bảo: Các ông như vậy thì khó nói với nhau. Chúng không đáp. Sư lấy gối mà lại nói: Cũng bất chước ông này.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Chí Nhàn ở Quán Khê trước đây:**

1. Hòa thượng Giáo ở Lô Tổ Sơn, Trì Châu.

Tăng hỏi: Như thế nào là việc trước mắt? Sư nói: Đào sáo chưa phải là nhạc khí, trên giá hồ lô cũng chưa thâu. Hỏi: Như thế nào là cây song lâm? Sư nói: Thân không tướng trong thân có tướng. Hỏi như thế nào là thân không tướng trong thân có tướng? Sư nói: Thiết Côn Lôn dưới lò hương vàng. Hỏi như thế nào là người đến nghỉ đêm một mình trên núi cao? Sư nói: Nửa đêm mặt trời sáng, mặt trời giờ ngọ đánh canh 3. Hỏi như thế nào là cách ngoại sự? Sư nói: Sau khi duyên hóa Đạo hết thì hư không ở bên nào? Hỏi tiến đến vô môn lúc đó như thế nào? Sư nói: Ngu độn lớn sinh Tăng hỏi chẳng phải là kẻ độn căn, ngay đây tiến tới vô môn lúc đó như thế nào? Sư nói: Linh cơ chưa từng luận bờ mé, chấp pháp vô biên ở trong tối. Hỏi như thế nào là chỗ cố sức làm của học nhân? Sư nói: Xuân đến cỏ tự xanh, trăng lên rồi trời sáng. Hỏi: Thế nào là chỗ không cố gắng làm? Sư nói: Núi băng đá rơi rụng. Sông băng lửa cháy trôi.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Tôn Tượng ở Hưng Hóa Ngụy Phủ.**

1. Bảo Ứng Hòa thượng ở Nhữ Châu.

Sư lên Pháp Đường dạy chúng rằng trên cục thịt đồ vách đứng cao ngàn trượng. Lúc đó có vị Tăng hỏi: Trên cục thịt đồ vách đứng cao ngàn trượng há không phải là Đạo của Hòa thượng? Sư nói: Phải. Vị Tăng ấy bèn nhấc giường thiền lên. Sư nói: Con lừa mù ấy, rồi đánh. Sư hỏi: Vị Tăng: Gắn đây rời chỗ nào (mà đến đây). Tăng nói Trường Thủy. Sư hỏi: Chảy về đông hay chảy về Tây. Đáp: Đều không phải. Sư hỏi: Vì sao (làm gì?), Tăng nói trân trọng. Sư liền đánh, đuổi xuống Pháp Đường. Có vị Tăng đến tham vấn Sư đưa phát trần lên. Tăng nói ngày nay hư cửa khuyết Sư buông cây phát trần. Vị Tăng hỏi: Cũng có cái đó. Sư bèn đánh. Sư hỏi: Vị Tăng gắn đây rời chỗ nào? Vị Tăng đáp gắn đây lia Tương Châu. Sư hỏi: Đến làm gì? Đáp: Riêng lễ bái Hòa thượng. Sư nói: Khớp với gặp Lão Báo Ứng không có ở đây. Tăng liền hét. Sư nói: Báo với ông là không có đây, lại hét là sao? Vị Tăng lại hét. Sư bèn đánh. Tăng ấy lễ bái. Sư nói: Gậy này vốn là ông đánh ta mà ta lại đánh ông, 3, 5 gậy cho lời nói này. Khi Đại Hạnh Tư Minh Hòa thượng chưa ở Tây Viện, đến tham lễ bái rồi bạch rằng: Riêng không có việc nhân vật nào khác, từ Hứa Châu tôi mua được 1 con dao cạo Giang Tây đến biếu Hòa thượng. Sư nói: Ông từ Hứa Châu đến vì sao được dao cạo tóc Giang Tây? Minh cầm tay Sư kéo xuống (lắc 1 cái) 1 cái. Sư bảo. Thị giả thâu vào. Minh phủ tay áo mà đi. Sư nói: Trái, trái! Sư lên Pháp Đường nói: Các phương chỉ đủ ăn mổ (ăn vào khạc ra) đồng thời mất, chẳng đủ ăn mổ đồng thời dụng. Lúc đó có vị Tăng liền hỏi: Thế nào là ăn mổ đồng thời mất. Sư nói: Tác gia thấy nhau không ăn mổ, ăn mổ đồng thời mất. Tăng nói đây cũng chưa phải là chỗ hỏi của con. Sư nói: Chỗ hỏi của ông thế nào? Vị Tăng đáp mất. Sư bèn đánh. Vị Tăng ấy không chịu. Vị Tăng ấy sau ở hội Tuyết Môn nghe 2 Tăng cùng nói nhân duyên trước. một vị Tăng nói: Lúc ấy gậy của Nam Viện gãy. Tăng kia nghe nói thế bỗng nhiên đại ngộ, mới thấy chỗ đáp lời thoại của ngài Nam viện. Vị Tăng ấy đến Nhữ Châu để thăm viếng thì gặp lúc Sư đã thiên hóa (tịch). Bèn hỏi ngài Phong Huyệt. Phong Nguyệt nhận được liền hỏi: Thượng tọa là kẻ lúc đó hỏi Nam Viện lời ăn mổ đồng thời chẳng? Vị Tăng đáp phải. Huyệt nói cũng chưa hiểu. Tăng nói hiểu mà. Huyệt hỏi hiểu hay chưa? Tăng nói lúc đó giống như đi ở trong bóng đèn. Huyệt nói vậy là ông hiểu.

*** Đệ tử nổi pháp của Hòa thượng Chiêu ở Bảo Thọ.**

1. Thiên sư tư Minh ở Tây Viện Nhữ Châu.

Có người hỏi: Như thế nào là Già Lam? Sư nói: Bụi rậm gai góc.

Hỏi: Như thế nào là người trong Già Lam? Sư nói: Con Hoan con Lạc. Hỏi: Như thế nào là 1 kệ Lâm Tế? Sư nói: Nổ ngàn cân không vì con chuột cỏ mà bắn tên. Hỏi: Hòa thượng từ Bi ở đâu? Sư bèn đánh. Tăng Tùng Y đến pháp tịch được tuần nhật bèn nói rằng: Chớ nói là người hiểu Phật pháp, tìm người nêu lời thoại cũng không. Sư nghe mà vẫn im lặng. Tùng Y hôm khác lên Pháp Đường, Sư bèn gọi Tùng Y! Y ngược đầu. Sư nói: Lâm! Tùng Y tiến 2, 3 bước. Sư lại nói: Lâm! Sư gọi Tùng Y, Y lại đến gần. Sư nói: Vừa đến 2 lần, là Thượng tọa lâm hay Lão Tư Minh lâm? Đáp: Là Tùng Y lâm. Sư nói: Lâm! Lại nói: Thượng tọa tạm thời ở đây đó qua hạ cùng tôi thương lượng 2 cái lâm Y không chịu liền đi. Sau sư ở núi Thiên Bình tại tướng châu mỗi khi câu thoại trước thì bảo khi ta đi hành cước bị gió dữ thổi đến Nhữ Châu. Có Tây Viện Trưởng lão khám phá nơi ta ba cái lâm, liền lưu ta lại qua Hạ mà thương lượng. Ta không nói cái lâm khi đó. Khi ta sắp lên đường dự định đi về phía Nam, thì biết là đã lâm.

2. Hòa thượng ở Bảo Thọ.

Có vị Tăng hỏi: Như thế nào là Tổ. Sư nói: Mặt đem con người trắng. Hỏi: Khi đập đổ ngã hóa thành thì thế nào? Sư nói: Như gã chết chưa chém. Vị Tăng nói: Chém! Sư bèn đánh.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên sư Tuệ Nhiên ở Tam Thánh trước đây.**

1. Đại Bi Hòa thượng ở Trấn Châu.

Có vị Tăng hỏi: Trừ trên bỏ dưới thỉnh Hòa thượng liền nói. Sư bảo ta mở miệng thì lâm. Tăng nói thật là thầy của Hạc nhân. Sư nói: Hôm nay ta ở trong tay đệ tử mà chết.

2. Hòa thượng Thủy Lục ở tri Châu.

Có vị Tăng hỏi: Như thế nào là chỗ dụng tâm của học nhân. Sư nói: Dụng tâm thì lâm. Vị Tăng hỏi: Khi không khởi 1 niệm thì như thế nào? Sư nói: Gả chớ dùng chõ. Hỏi việc này bảo nhận như thế nào? Sư nói: Rất tránh. Hỏi như thế nào là 1 câu đầu tiên? Sư bèn hét. Hỏi trên đường hẹp gặp nhau khi đó thế nào? Sư vạch bụng nâng lên 1 cái.

*** Đệ tử nổi pháp của Hòa thượng Đại Giác ở Ngự Phủ trước đây.**

1. Hòa thượng Đại giác ở Lô Châu hỏi: Khi ngài Ngưu Đầu chưa gặp Tứ Tổ thì vì sao chim thú ngậm hoa. Sư nói: Có súc sinh. Hỏi: Sau khi gặp rồi vì sao không còn ngậm hoa? Sư đáp: Không có súc sinh như

thế.

2. Như thế Hòa thượng Mân Đức ở Viện Trường Tâm-Lô Châu gặp Hưng hóa Hòa thượng dạy chúng rằng: Nếu là tác gia như chiến tướng liền cầm 1 đao đi thẳng vào, lại chớ làm sao như vậy. Sư ra lễ bái 3 lạy, đứng dậy mà hét. Hưng Hóa cũng hét. Sư lại hét, Hưng Hóa cũng hét. Sư bèn đánh lễ trở về chúng. Hóa nói: Mân Đức đêm nay ăn của Hưng Hóa 20 gậy. Tuy nhiên như thế, là Mân Đức hiểu. Mân Đức lại không hét.

3. Hòa thượng Nhữ Châu ở Nam Viện.

Hỏi: Bốn ngựa 1 mình đến lúc đó như thế nào? Sư nói: Đợi ta gậy (bẻ gãy, chẻ) gậy. Hỏi: Người căn trí Thượng Thượng có tiếp chăng? Sư nói: Tiếp. Vị Tăng nói: Thỉnh Sư tiếp. Sư nói: Lại được bình giao. Sư hỏi: Vị Tăng mới đến: Gần đây lia đâu đến đây? Đáp: Hán Thượng. Sư nói: Ông cũng tội lỗi, ta cũng tội lỗi. Tăng không đáp được. Sư thấy một vị Tăng mới đến ôm chặt hỏi: Làm gì, làm gì? Vị Tăng không đáp được. Sư nói: 30 năm cỡi ngựa ngay nay bị lừa đá (tát?). Có vị Tăng mới đến. Sư nói: Hồng rồi (bại?) rồi ném gậy. Vị Tăng hỏi: Nói gì. Sư bèn đánh.

Ngài Hoài Nhượng - Đời thứ 4.

*** Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Hy Vận ở núi Huỳnh Nghiệt, Hồng Châu trước đây.**

1. Thiền sư Nghĩa Huyền ở Lâm Tế Trấn Châu.

Sư là người ở Nam Hoa Tào Châu họ Hình. Tuổi nhỏ đã có chí xuất trần, đến khi cạo tóc và thọ Cụ giới thì hâm mộ Thiền tông. Lúc đó ở ngài Huỳnh Nghiệt theo chúng hầu hạ tham vấn. Ban đầu Đệ nhất tòa trong pháp đường khuyên hỏi thoại. Sư bèn hỏi: Thế nào là ý của Tổ sư ở Tây Trúc đến. Huỳnh Nghiệt liền đánh. Như vậy ba lần hỏi thì ba lần bị đánh. Sư bèn cáo từ Đệ Nhất Tòa rằng: Con sớm được khuyên hỏi thoại, nhưng đều bị Hòa thượng cho ăn gậy, con hận mình ngu muội, lại xin đến các phương mà hành cước. Đệ nhất tòa liền thưa với Huỳnh Nghiệt rằng: Nghĩa Huyền tuy là hậu sinh nhưng rất kỳ đặc. Khi ông đến từ già xin Hòa thượng lại rủ lòng chỉ dạy. Hôm sau Sư đến từ già, Huỳnh Nghiệt chỉ Sư đến ngài Đại Ngu. Sư bèn tham vấn ngài Đại Ngu. Ngu hỏi từ đâu đến? Đáp: Từ Huỳnh Nghiệt đến. Ngu hỏi: Huỳnh Nghiệt có dạy ông điều gì? Đáp: Nghĩa Huyền hỏi ý Phật pháp bèn bị Hòa thượng đánh, như vậy 3 lần đều 3 lần đánh, không biết con có lỗi gì? Ngu nói Lão Bà Huỳnh Nghiệt đã rất khổ nhọc vì ông mà ông lại còn tìm lỗi. Sau

lời nói thì Sư liền Đại ngộ thưa rằng: xưa nay Phật pháp Huỳnh Nghiệt không có nhiều con người. Đại Ngu ôm cột (nắm cứng lấy sư? Cầm gậy? Quăng gậy?) nói: Thằng quỉ cứ đái, vừa rồi nói không hiểu, nay lại nói Phật pháp Huỳnh Nghiệt không có nhiều con. Người, ông thấy lý lẽ nói mau, nói mau. Sư bèn thoi vào bụng ngài Đại Ngu 3 thoi. Ngu la lớn Thầy ông là Huỳnh Nghiệt không can hệ chi đến việc của ta. Sư từ già Đại Ngu mà trở về Huỳnh Nghiệt. Nghiệt hỏi sao ông về sớm thế? Sư đáp: Chỉ vì tâm Lão bà khiến xong việc người, rồi đứng hầu. Huỳnh Nghiệt hỏi Đại Ngu có nói lời gì? Sư bèn kể lại việc trước Huỳnh Nghiệt nói Lão già Đại Ngu ấy, đợi thấy 1 trận thật đau. Sư thưa: Nói gì đợi thấy, nay xin cho liền. Rồi đánh vào Huỳnh Nghiệt 1 tát (1 thoi?) Huỳnh Nghiệt nói: Cái gã dở hơi nay ở đó mà nhổ râu cạo. Sư liền hét. Huỳnh Nghiệt gọi: Thị giả dẫn gã dở hơi này lên Pháp Đường. Một hôm Sư cùng Huỳnh Nghiệt đi phổ thỉnh làm cỏ, Sư đi sau. Huỳnh Nghiệt quay đầu thấy Sư tay không, bèn hỏi cái cuốc ở đâu? Sư đáp có người đem đi rồi. Huỳnh Nghiệt đến trước đây cùng ta thương lượng. Sư bèn đến trước. Huỳnh Nghiệt lấy cuốc cuốc đất bảo: Ta là người thiên hạ nâng lên không nổi. Sư bèn lấy tay nắm (cái cuốc) đưa thẳng lên hỏi vì sao lại ở trong tay con. Huỳnh Nghiệt nói: Ngày nay có người phổ phỉnh làm cỏ ta, ta lại chẳng đi, rồi trở về viện. Một Huỳnh Nghiệt phổ phỉnh làm cỏ vườn trà. Huỳnh Nghiệt đến sau. Sư chào hỏi rồi chống cuốc mà đứng. Huỳnh Nghiệt nói chớ đứng không. Đáp: Vừa cuốt đất sao nói đứng không. Huỳnh Nghiệt bèn vác gậy đánh. Sư tiếp gậy xô ngã Hòa thượng. Huỳnh Nghiệt gọi: Duy Na đỡ ta dậy. Duy Na đỡ dậy rồi thưa Hòa thượng sao tha cho gã dở hơi dám vô lễ. Huỳnh Nghiệt đánh Duy Na. Sư tự cuốc đất nói: Các phương đều hỏa táng, còn ta thì chôn sống. Một hôm Sư nằm ngủ trong Tăng Đường của Huỳnh Nghiệt. Huỳnh Nghiệt bước vào lấy gậy ở bên giường gỗ (giá?) ba cái. Sư ngóc đầu thấy là Hòa thượng liền ngủ nữa. Huỳnh Nghiệt đánh vào chiếu ba cái, rồi lên nhà trên thấy thủ tọa ngồi thiền liền nói: Nhà dưới kẻ hậu sinh ngồi thiền, ông ở đó vọng tưởng làm gì? Thủ Tọa nói Lão già bị dở hơi ư? Huỳnh Nghiệt đánh bảng (gỗ bảng hay đánh bảng vào Thủ Tọa) 1 cái rồi ra. Sư cùng Huỳnh Nghiệt vá (cắt?) áo. Huỳnh Nghiệt nói: Trong núi sâu trồng (cắt) nhiều cây gì (để làm gì?). Sư nói: Một là cùng người sau nhớ xưa (làm cổ ký), 2 là cùng Sơn môn làm tiêu bảng. Nói xong thì lấy cuốc đánh đất ba cái. Huỳnh Nghiệt nói tuy là như thế ông đã ăn gậy ta rồi. Sư bèn lấy cuốc đánh đất ba cái rồi khóc hu hu. Huỳnh Nghiệt nói: Tông ta đến ông thì ký này mới xuất hiện. Sư nhân nửa Hạ lên núi Huỳnh Nghiệt gặp Hòa thượng xem kinh.

Sư nói: Con định gọi người ấy vốn là Am Hắc Đậu Lão Hòa thượng. Sư ở mấy ngày liền từ giả ra đi. Huỳnh Nghiệt nói: Ông phá hạ đến đây, không tròn Hạ. Sư đáp: Con tạm đến lễ bái Hòa thượng. Huỳnh Nghiệt bèn đánh đuổi đi. Sư đi được mấy dặm, nghi việc này bèn trở về ở tròn Hạ. Một hôm, Sư từ giả Huỳnh Nghiệt. Nghiệt hỏi đi đâu? Đáp đi không phải Hà Nam tức Hà Bắc. Huỳnh Nghiệt dơ gậy đánh, Sư giựt gậy nói Lão già gông mù gậy đui sau chớ lằm đánh người. Huỳnh Nghiệt liền gọi: Thị giả đem kỷ án Thiên bằng ra đây. Sư nói: Thị giả đem lửa ra đây. Huỳnh Nghiệt nói chớ đốt (không phải vậy) ông nên đem đi, sau này ngồi mà đoán (cắt) lưỡi thiên hạ. Sư liền ra đi. Sư đến tháp Hùng Nhĩ. Tháp chủ hỏi: Lễ Phật trước hay lễ Tổ trước? Sư nói: Tổ Phật đều không lễ. Tháp chủ nói Tổ Phật cùng Trưởng lão có oán thù gì mà đều chẳng lễ. Sư liền phát tay áo mà ra. Sau Sư về hương đấng (quê hương?) Tuần phủ họ Triệu thỉnh Sư ở Lâm Tế Thiên Uyển tại Thành Nam, người học đến rất đông. Một hôm Sư lên Pháp Đường nói: Nay các ông trên cục thịt đỏ có 1 Vô Vị Chân Nhân thường hưởng (dơ) trước mặt các ông mà ra vào. Người chưa chứng dựa vào đó mà xem xem. Lúc đó có vị Tăng hỏi: Như thế nào là Vô Vị Chân Nhân? Sư bèn xuống giường thiền nắm chặt người ấy bảo: Nói nói! Tăng định luận bàn thì Sư xô ra nói Vô Vị Chân Nhân là cục cứt khô nào? Rồi trở về phương trượng. Sư hỏi: Lạc Phổ rang Từ trên đến 1 người hoặc đánh hoặc hét thì ai thân. Đáp: Đều thẳng thân. Sư nói: Chỗ thân làm gì. Phổ liền hét. Sư bèn đánh. Sư hỏi: Mộc Khẩu Hòa thượng: Như thế nào là Lộ địa bạch ngư (đất lộ trâu trắng). Mộc Khẩu liền rống. Sư nói: Câm! Mộc Khẩu nói Lão huynh làm gì. Sư nói: Đồ súc sinh. Đại Giác đến tham. Sư đưa cây phát trần lên. Đại Giác trải tọa cụ. Sư liền quăng phát trần. Đại Giác liền cuốn tọa cụ mà vào Tăng đường. Chúng Tăng nói Tăng ấy không phải là người thân của Hòa thượng sao chẳng lễ bái. Lại chẳng ăn đờn. Sư nghe khiến gọi Tăng mới đến. Đại Giác bèn bước ra. Sư nói: Đại chúng nói ông chưa tham Trưởng lão. Đại Giác nói: Chẳng xét là do chúng (chúng nói mặc họ). Ma Cốc đến tham, trải tọa cụ hỏi: Mười hai mặt Quan Âm, mặt nào là chánh? Sư xuống giường thiền, 1 tay cuốn tọa cụ, 1 tay nắm xô? Ma Cốc hỏi 12 mặt hươc chỗ nào? Ma Cốc chuyển mình định ngồi lên giường thiền, Sư vác gậy đánh. Ma Cốc tiếp gậy lấy đem vào phương trượng. Sư lên Pháp Đường nói: Đại chúng, phạm người vì pháp không tránh táng thân, mất mạng. Ta ở chỗ Tiên Sư Huỳnh Nghiệt, 3 lần hỏi đại ý Phật pháp, 3 lần đều bị đánh gậy. Nay phát trần cành cây thanh hao giống xưa nay nghĩ ai có thể vì ta mà đánh.

Có vị Tăng ra nói con làm được. Sư trao gậy cho, vị Tăng định lấy thì Sư liền đánh. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là câu thứ nhất? Sư nói: Ba yếu in ra điểm son chật chưa cho nghĩ bàn phân chủ khách. Hỏi: Như thế nào là câu thứ 2. Sư nói: Diệu giải há dễ hỏi không vướng, ngâm nhào nào chịu cắt dòng cơ? Hỏi: Như thế nào là câu thứ 3? Sư đáp: Xem lấy đầu chuông làm hình nộm, kéo rút đều nhờ người bên trong. Sư lại nói phàm 1 câu nói cần đủ 3 huyền môn, 1 huyền môn cần đủ 3 yếu. Có quyền có dụng, các ông làm sao hiểu (hiểu thế nào). Lúc đó năm Đường Hàm thông 7 (Bính Tuất) ngày 10 tháng 04 khi Sư sắp tịch thì lên Pháp Đường nói rằng khi ta mất rồi thì không được làm mất Chánh pháp nhãn tạng của ta ngài Tam Thánh bước ra nói: Sao dám làm mất Chánh pháp nhãn tạng của Hòa thượng. Sư nói: Sau này có người hỏi ông như thế ông nói thế nào? Tam Thánh liền hét. Sư nói: Ai biết chánh pháp nhãn tạng của ta ở con lừa mù mà mất. Bèn có tụng rằng:

Men theo không ngừng hỏi thế nào? Chân chiếu vô biên nói giống nó.

Lìa tướng lìa danh người chẳng học. Thối lông dùng xông gấp xoay tròn.

Sư đọc xong ngồi mà hóa. Vua ban thụy là Tuệ Chiếu Đại sư. Tháp đề Trừng Linh.

